

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid

Raadsleden en veiligheidsbeleid

Benchmarkonderzoek 2021

Auteurs:
Lilian Tieman & Sara Wester

Voorwoord

In opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en het ministerie van Justitie en Veiligheid voerde het CCV dit jaar het derde onderzoek uit onder de noemer Raadsleden en Veiligheid. Eerdere rapporten verschenen in 2011 en 2015. Wij bedanken de raadsleden die de moeite namen om de enquête in te vullen of tijd namen voor een interview. De uitkomsten bespreken wij met onze opdrachtgevers en met CCV-adviseurs. De mening van de raadsleden vormen -samen met andere onderzoeken en verkenningen- de basis voor aanpassingen in de jaarprogrammering van deze opdrachtgevers en het CCV. Raadsleden vinden het aanbod op de websites van deze organisatie.

© 2021. Alle rechten voorbehouden.

Ondanks alle aan de samenstelling van deze uitgave bestede zorg, kan het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Inhoud

Samenvatting	4
Aanbevelingen	6
1. Inleiding	10
1.1 Aanleiding	10
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	10
1.3 Methode	11
1.4 Rapportage	11
2. Resultaten	12
2.1 Achtergrond raadsleden	12
2.2 Kennis en prioriteiten Veiligheidsbeleid	14
2.3 Inzet politie en boa's	20
2.4 Volksvertegenwoordigende rol	23
2.5 Kaderstellende rol	25
2.6 Controlerende rol	29
2.7 Veilige Publieke Taak (VPT)	30
2.8 Maatschappelijke onrust	36
2.9 Informatiebronnen	38
Bijlage 1	41
Bijlage 2	48

Samenvatting

Veiligheid heeft nog steeds een hoge prioriteit binnen gemeenten. Voor de helft van de ondervraagden is het de hoofdprioriteit van de partij.

Net als in 2015 vinden de meeste raadsleden dat het thema veiligheid voldoende prioriteit krijgt in de gemeenteraad. Twee derde geeft aan dat veiligheid een prioriteit is van de raad en voor de helft is het eveneens een hoofdprioriteit binnen de partij.

De bekendheid met het integrale veiligheidsplan is echter lager dan in 2015.

Een opvallende verschuiving ten opzichte van 2015 is te zien in bekendheid met het lokale integrale veiligheidsplan (IVP): waren in 2015 nog 84% van de respondenten op de hoogte van hun IVP, nu is 69% hiermee bekend. De conclusie uit 2015 was dat de score toen hoog was, mogelijk omdat er in veel gemeenten in de laatste maanden van 2014 een IVP is vastgesteld. Voor de meeste gemeenteraden is dat nu langer geleden ervan uitgaande dat de meeste gemeenteraden hun laatste IVP in 2018/2019 vastgesteld hebben.

Dit geeft echter wel aan dat het van belang is om niet alleen in de beginfase aandacht te hebben voor het IVP, maar dat dit gedurende de raadsperiode herhaaldelijk onder de aandacht moet worden gehouden.

Een meerderheid van de raadsleden is ontevreden over het aantal wijkagenten in hun gemeente. Over de invloed van de gemeente op de lokale politie-inzet is een derde van de raadsleden ontevreden en een derde heeft hierover geen mening. Over de invloed van de burgemeester hierop is men wel tevreden.

Iets minder dan de helft vindt het een goed idee om boa's als alternatief in te zetten. Ten opzichte van 2015 is de mening van de raadsleden hierover positiever geworden.

De eigen invloed van de raadsleden op het veiligheidsbeleid is beperkt volgens de meeste raadsleden. Het hangt er ook vanaf hoe men de rol zelf ziet en invult. Zo denken de meeste raadsleden dat de regie bij de Veiligheidsregio ligt.

Iets minder dan de helft van de raadsleden vindt dat hij voldoende invloed kan uitoefenen op veiligheidsbeleid. Een groot deel heeft hierover geen duidelijke mening.

Uit de verdiepende interviews blijkt dat dit ook te maken heeft met de rol van raadslid: is zijn rol het aandragen van onderwerpen of het invloed uitoefenen op de uitvoering en voortgang van de gemeentelijke taken?

Raadsleden vinden dat zij goed werk verrichten daar waar het gaat om het signaleren van problemen en deze benoemen in onder andere de raadsvergadering. Bij het woord regie leggen de geïnterviewde raadsleden soms het verband met het uitvoeren, het kunnen sturen op uitkomsten en op de hoogte zijn van voortgang en resultaten. Hun invloed daarop ervaren zij als aanmerkelijk minder.

Nauwelijks de helft zegt over voldoende informatie en deskundigheid te beschikken om tot goede afwegingen te komen ten aanzien van lokale beslissingen.

In de verdiepende interviews wordt genoemd: *'Teveel raadsleden gaan zich steeds meer als specialist gedragen, maar we zijn generalist'*. Daarnaast wordt ook genoemd dat informatie over ondermijningsgerelateerde zaken veelal niet in detail aan de raad gegeven kunnen worden.

Als het gaat om informatie is er de meeste behoefte aan bijeenkomsten. De websites van de VNG en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden worden veel gebruikt.

Men vindt dit ook de meest logische websites om informatie te vinden.

Het contact via social media met burgers is toegenomen. Lokale kranten worden nog steeds veel gebruikt, maar in de loop der tijd (sinds 2015) wel minder.

Op straat bewoners aanspreken doet de helft van de raadsleden. Nog steeds geven deze raadsleden aan makkelijk aanspreekbaar te zijn als ze zich in de openbare ruimte bevinden.

Maatschappelijke onrust neemt toe volgens de raadsleden. Ook worden raadsleden in toenemende mate met burgers geconfronteerd die hun wantrouwen en onvrede uiten. 61% zegt dat de gemeente daar goed mee omgaat. Dit geeft ruimte voor verbetering.

Het tegengaan van maatschappelijke onrust wordt door de raadsleden vooral gezien als verantwoordelijkheid van de landelijke en lokale overheid. En van alle burgers samen.

Ongeveer een op de drie vindt dat de politie en de media een belangrijke rol spelen.

Veilige Publieke Taak (VPT): verbale agressie en bedreigingen/intimidatie vormt nog steeds een probleem.

Bedreiging en intimidatie richting raadsleden is sinds 2015 gestegen. In de CCV-enquête is tevens gevraagd of het feit dat raadsleden dit hebben ondervonden ook hun functioneren en stemgedrag beïnvloedt. 20% geeft aan dat dit hun functioneren heeft beïnvloed en 8% heeft zijn of haar stemgedrag erop aangepast. Ongeveer de helft zegt dat dit onderwerp in de raad behandeld wordt.

Uit de interviews blijkt dat merendeel van de gesproken raadsleden wil dat dit onderwerp vaker in de raad komt. Ook concrete situaties en wat de raadsleden zelf meemaken moet daar besproken worden. *'Al is het alleen maar dat andere raadsleden weten wat er speelt'*. In meerdere gesprekken komt het inwerken van nieuwe raadsleden op dit gebied aan de orde. Raadsleden geven in de interviews aan dat minimaal in overdrachtsprotocollen de handelingswijze, naam van vertrouwenspersoon etcetera rondom VPT dient te staan.

Ondermijning is een onderwerp dat speelt in veel gemeenten. Raadsleden vinden het een ingewikkeld onderwerp om mee aan de slag te gaan.

Beperkingen door AVG-wetgeving, waterbedeffect, onduidelijkheid over welke transparantie mogelijk is in openbare raadsverslagen en ondermijning door raadsleden zelf, worden in de interviews genoemd. Het goed screenen van potentiële raadsleden door een extern bureau wordt als optie genoemd om ondermijning door raadsleden zelf te voorkomen. De wijze waarop bepaalde veiligheidsdossiers besproken kunnen worden in de raad, vraagt wel om een andere aanpak dan voorheen. Niet alle informatie is geschikt als openbaar stuk.

Aanbevelingen

Kennisoverdracht

A. Bied concrete informatie, opleidingen of bijeenkomsten over de relatief nieuwere vormen van criminaliteit

Criminaliteit is complexer en onzichtbaarder geworden. Een van de geïnterviewde raadsleden laat weten: *'Je moet alert zijn, op verdachte signalen letten. Ook het sociale domein is complex vanwege de vele partners die erbij betrokken zijn en de vormen van hulpverlening die zij bieden. Het speelt zich niet allemaal meer op straat af.'*

Ondermijning vraagt om een aanpak van een zichtbare en actieve gemeente die de ondernemers en hun werkzaamheden kent. *'Vanaf het moment van vergunningaanvraag moet je als gemeente over een gezonde doses oplettendheid beschikken wat een nieuwe ondernemer (horecabedrijf starten, opkopen agrarische bedrijf) in jouw gemeente wil gaan doen'.* De criminaliteit heeft een steeds hogere mate van organisatiegraad. Ondernemers die op het randje van legaliteit en illegaliteit opereren (of eroverheen) beschikken over voldoende financiële middelen en ervaren juristen. Zelf kennen ze ook steeds beter de wet.

Ook het zorgdomein is complex, niet alleen de inhoudelijke materie, maar ook de hoeveelheid spelers in het veld. Geweld achter de voordeur is meerdere malen genoemd tijdens de interviews en in de vrije tekstvelden. Zo geeft een raadslid aan te vermoeden dat geweld achter de voordeur vele malen groter is dan wat de beperkte cijfers hierover zeggen. Tot op welke hoogte moet je hier als raadslid grip op hebben? Er gaan veel financiële middelen naartoe, maar de uitkomsten of resultaten zijn de raadsleden niet altijd duidelijk.

Naast deze ontwikkelingen, blijven onderwerpen als woninginbraken, diefstal en de impact op de veiligheidsbeleving van bewoners en ondernemers ook belangrijke zaken. Zeker voor de wat kleinere gemeenten, zo blijkt uit de enquête en interviews. Hierover dient dus wel informatie voorhanden te zijn. De websites van de VNG en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden zijn voor de raadsleden de meest logische vindplekken. Een actueel en apart dossier raadsleden en veiligheid met voldoende nadruk op de koppeling van veiligheid en zorg en welzijn is een aanbeveling op basis van de enquête-uitslag en de interviews.

B. Raadsleden adviseren elkaar om meer praktijkinzicht te hebben

Uit de vrije tekstvelden blijkt dat een deel van de raadsleden ervaart te ver van de praktijk af te staan. Een suggestie die gegeven wordt, is om een dienst met een boa, wijkagent of jongerenwerker mee te lopen. Dit soort suggesties of ervaringen van raadsleden kan door de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden meer onder de aandacht gebracht worden. Uit het verzoek van meerdere geïnterviewden om met concrete casuïstiek te werken, komt naar voren dat raadsleden het over de praktijk in hun gemeente willen/moeten hebben. Ook het invoeren van een technisch beraad tussen de ambtenaar openbare orde en veiligheid en een raadslid (of leden) behoort tot de mogelijkheid om meer praktijk/uitvoeringsinformatie te verkrijgen.

C. Regelmatig contact waar de behoefte van raadsleden liggen

Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat raadsleden per gemeente te maken hebben met verschillende onderwerpen die hun aandacht vragen. Zo gaat er in de ene gemeente veel aandacht uit naar het drugsbeleid met betrekking tot het zijn van een grensgemeente en de overlast van de coffeeshops in woonwijken. De andere gemeente kampt met een dusdanige toename van recreatie waardoor bewoners ervaren dat de leefbaarheid onder druk komt te staan.

Als rode draad zien we ondermijning als veelvoorkomend thema, de wens tot meer handhavingscapaciteit (beginnende bij kleine overtredingen) evenals de druk op het vinden van (bouw)locaties. Of dat nu gaat over de komst van een nieuw asielzoekerscentrum of bouwlocaties voor woningen. De helpdesk (die raadsleden graag zien komen) met ervaren professionals op veiligheidsthema's moet hierin een bijdrage leveren. Raadsleden kunnen nu al terecht bij weerbaarbestuur.nl, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, hetccv.nl en vng.nl. Een eenduidige vindplaats voor alle informatie die een raadslid nodig heeft, is een aandachtspunt.

D. Kennis over het IVP organiseren

Raadsleden gaan wel of niet akkoord met het integraal veiligheidsplan dat hun voorgelegd wordt. Hierin kunnen zij invloed uitoefenen op het veiligheidsbeleid van de gemeente. Een IVP wordt meestal voor vier jaar geschreven. Al komen er steeds meer gemeenten die een IVP voor twee jaar schrijven, omdat de actualiteit zo snel verandert en de gemeente daarin mee wil blijven bewegen. Het is van belang dat het IVP als (strategisch) instrument niet alleen de aandacht krijgt bij de ontwikkeling en accordering ervan, maar dat raadsleden zich ook laten informeren over de voortgang van de beschreven speerpunten, samenwerkingsverbanden, blinde vlekken en trends en ontwikkelingen. Informeer beginnende raadsleden direct over het belang van een IVP.

E. Ontwerp VPT-richtlijnen en handvatten voor nieuwe raadsleden

Toenemende agressie en intimidatie tegen raadsleden is eveneens een onderwerp waar bijna de helft van de raadsleden meer aandacht aan wil besteden. Geef daarom in bijeenkomsten en opleidingen concrete voorbeelden van agressie, intimidatie tot aan bedreiging aan toe en bespreek wat een goede handelingswijze is. Neem daarin ook een handelingsprotocol voor social media mee.

De VNG wordt als partij genoemd die een bijdrage kan leveren in het maken van richtlijnen en handvatten voor zowel nieuwe als bestaande raadsleden. De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft ook opleidingen en bijeenkomsten waar dit onderwerp besproken wordt. Mogelijk is hierover betere communicatie nodig of dient de term VPT duidelijk terug te komen in de titel van de opleiding.

Politieke aandacht vragen (lobby)

F. Zorg dat handhaving (en capaciteit) hoog op de agenda blijft staan

Op het gebied van handhaving speelt vooral het capaciteitsprobleem en de (uitbreiding van) bevoegdheden van boa's (denk aan laserguns). Raadsleden kunnen hierop sturen via het opstellen van een lokaal handhavingsarrangement. Dit gebeurt nog onvoldoende, maar kan een zinvol instrument zijn om meer invloed op handhavingskeuzes te hebben.

Signalering en handhaving is voor raadsleden een belangrijk onderdeel van een goed preventiebeleid. Als er nieuwe informatie over handhavingszaken voorhanden is of wanneer er relevante pilots op de planning staan, willen de raadsleden dat graag vernemen. Ook zijn ze geïnteresseerd in goede voorbeelden en initiatieven uit het land gericht op het verbeteren en uitbreiden van handhavingswerkzaamheden. Verkeershandhaving is er één van. In de vrije tekstvelden wordt in dit kader aandacht gevraagd voor de discussie waar de opbrengsten van de boetes terecht moeten komen (*'niet bij de politie'*). Mogelijk dat de website boa-expertisecentrum.nl hierbij kan helpen. Maar bovenal vragen de raadsleden actie om daadwerkelijk de beschikking te krijgen over meer politie en/of boa's.

G. Wijze van communicatie door landelijke overheid veroorzaakt lokaal onrust

Een aanbeveling vanuit raadsleden aan de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden of de VNG is om richting de landelijke overheid invloed uit te oefenen om eenduidiger te communiceren richting burgers. Ook afstemming met de lokale politiek is hierin belangrijk. Leerpunten over opgedane ervaringen kunnen vanuit de lokale overheden aangedragen worden. Zij hebben kennis van de effecten in hun gemeenten. Het werken aan het versterken van het publiek vertrouwen verdient de komende jaren een hoge plek op de agenda.

H. Integriteitscheck voor aankomende raadsleden

Het verschil tussen de wijze en intensiteit van de controle van een aankomend wethouder vergeleken met een raadslid is veel te groot, zo vinden de raadsleden. Het budget voor controle van de aankomend wethouder is voldoende voor een meer gedegen onderzoek. Voor een aankomend raadslid is dit geen mogelijkheid. Dat is opvallend, gezien een gebrek aan integriteit bij zowel de wethouder als het raadslid kunnen voorkomen, wat voor ondermijning kan zorgen.

Daarom is het raadzaam om deze integriteitscheck door een extern en gespecialiseerd bureau ook vooraf bij raadsleden te doen. De inzet van een extern bureau zou voor deze groep een voorwaarde moeten zijn. Op die wijze kan het een preventieve werking hebben in de zin dat sommige potentiële raadsleden zich mogelijk niet kandidaat stellen en de andere raadsleden kunnen er op vertrouwen dat er goed onderzoek gedaan is.

Maatschappelijke aandacht

I. Respectvol omgaan met elkaar. Geef als overheid het voorbeeld

Raadsleden vragen om meer aandacht voor maatwerk bij communicatie(uitingen) en wel passend bij de doelgroep zodat iedereen (rijk of minder bedeeld, theoretisch of praktisch opgeleid, wel of geen interesse in overheidshandelen) mee kan komen.

Geef burgers daarom een reactie op hun vragen, klachten en signalen. Neem ze serieus.

Op de vragen of maatschappelijke onrust toeneemt en wie daarin een belangrijke rol hebben, kwamen de volgende reacties (vrije tekstveld):

- *'De vraagstelling is verkeerd, waarom vragen naar het handhaven van maatschappelijke onrust als het gaat om ervoor te zorgen dat iedereen het goed heeft?'*
- *'Maatschappelijk onrust gaat om tolerantie richting andersdenkenden en inclusiviteit'.*

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Raadsleden hebben een belangrijke rol bij het tot stand komen van het lokale veiligheidsbeleid. Zij stellen dit vast met de daarbij behorende lokale prioriteiten. Daarnaast controleren zij het veiligheidsbeleid waar de burgemeester als portefeuillehouder verantwoordelijk voor is. Verder vertegenwoordigen de raadsleden de inwoners van hun gemeente, ook op het terrein van veiligheid. Met andere woorden, raadsleden hebben een kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol. Om beter inzicht in deze rollen te krijgen, het kennisniveau te peilen en te weten waar raadsleden behoefte aan hebben als het gaat om het veiligheidsbeleid, voert het CCV in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en het ministerie van Justitie en Veiligheid onderzoek uit onder deze doelgroep.

In 2011 en 2015 heeft het CCV ook een enquête onder raadsleden gehouden. In 2021 hebben we opnieuw de enquête uitgezet om na te gaan of, en zo ja welke, ontwikkelingen er zijn. De basis van de vragenlijst is gelijk, maar bij ieder nieuw onderzoek worden er ook vragen over actuele thema's toegevoegd. Zo zijn er in 2015 extra vragen opgenomen over de Veilige Publieke Taak (VPT) en Radicalisering. In 2021 is ook het onderwerp VPT aan de orde gekomen, naast de onderwerpen maatschappelijke onrust en het gebruik van social media.

In dit rapport worden de uitkomsten van de enquête van 2021 gepresenteerd en waar mogelijk vergeleken met de meting uit 2015.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is te achterhalen in hoeverre raadsleden geïnformeerd zijn over het integraal veiligheidsbeleid en de rol van de gemeente, en de raad in het bijzonder. Daarnaast is het doel inzicht te krijgen in de wijze waarop raadsleden (nieuwe) veiligheidskennis tot zich willen nemen.

De onderzoeksvragen hierbij zijn:

Kennis

1. In hoeverre zijn raadsleden bekend met het veiligheidsbeleid en hun rol hierin binnen hun werkveld (vergeleken met 2015)?

Integraal veiligheidsplan (IVP)

2. Is er sprake van een actueel integraal veiligheidsplan (IVP)?
3. Wat leeft er binnen de gemeente wat betreft veiligheidsonderwerpen?
4. Zijn er financiële middelen beschikbaar om de speerpunten te ondersteunen?
5. Op welke wijze volgt de raad de voortgang van het integraal veiligheidsplan/-beleid en stuurt indien nodig bij?

Invulling van de rollen van raadsleden

6. Hebben ervaren raadsleden voldoende regie en hebben zij het idee dat ze voldoende invloed uit kunnen oefenen op het veiligheidsbeleid?
7. Hebben zij de afgelopen periode te maken gehad met agressie en intimidatie, omdat ze hun rol als raadslid uitoefenden?

Maatschappelijke onrust

8. Heeft de raad aandacht voor maatschappelijke onrust en op welke wijze?

Ondersteuningsbehoefte

9. Op welke wijze willen raadsleden ondersteund worden?

1.3 Methode

Het CCV heeft in afstemming met de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden deze enquête opgesteld. Deze is grotendeels gebaseerd op de vragenlijst die in 2015 is gebruikt. De vragenlijst is getest onder een aantal raadsleden. Bij sommige vragen is de formulering (of de antwoordcategorieën) hierdoor aangepast en meerdere vragen zijn verwijderd.

De enquête is in juni 2021 gestuurd naar alle raadsleden van Nederland via het adressenbestand van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. 425 hebben de enquête ingevuld. Dat is iets meer dan in 2015 (400, beide keren rond de 5% respons). Van deze 425 raadsleden hebben 329 raadsleden de enquête helemaal ingevuld. In 2015 was dit 309. Wanneer in de rapportage gebruik wordt gemaakt van percentages, is dat altijd gebaseerd op het aantal respondenten dat de vraag heeft beantwoord.

Aanvullend op de enquête hebben we een aantal telefonische interviews afgenomen met raadsleden om dieper in te gaan op thema's en om sommige onderzoeksresultaten uit de enquête beter te kunnen duiden. Om in contact te komen met deze raadsleden vroegen we in de enquête of het raadslid bereid was voor een interview. De doelstelling was om 3 tot 5 interviews af te nemen. In totaal hebben we 7 raadsleden geïnterviewd, waarbij we een redelijk goede geografische spreiding hebben weten te bereiken en raadsleden van verschillende partijen hebben gesproken. Opvallend was dat alle raadsleden die gereageerd hebben man waren. We konden dan ook geen juiste verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke raadsleden tot stand brengen.

1.4 Rapportage

In dit rapport wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvragen. Daar waar relevant (en mogelijk) worden resultaten vergeleken met die uit 2015. In de rapportage maken we duidelijk welke informatie uit de enquête komt en welke informatie en of quotes uit de interviews komen. Deze rapportage is openbaar.

2. Resultaten

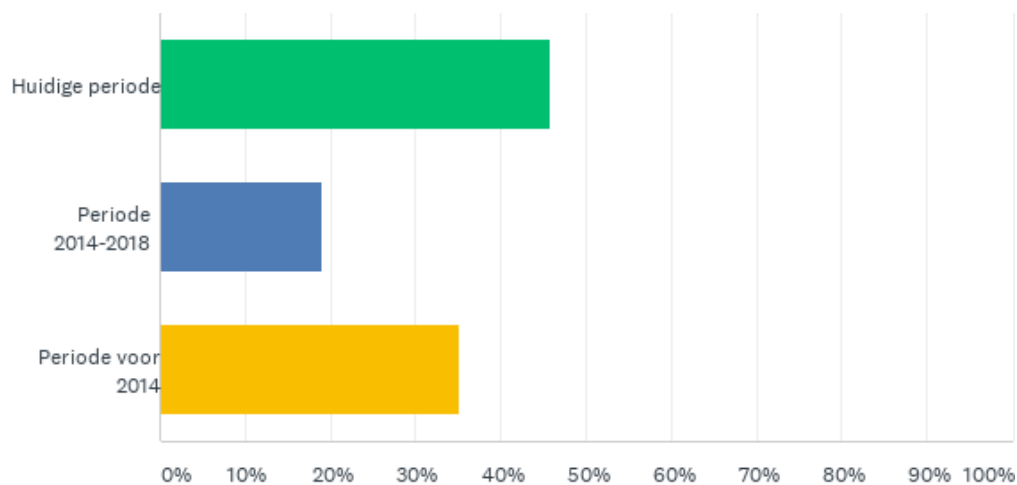
In dit hoofdstuk gaan we eerst in op de achtergrond van de raadsleden. Vervolgens op de kennis van deze groep als het gaat om veiligheidsbeleid en de prioriteit van veiligheid. Daarna beschrijven we de verschillende rollen van de raadsleden en hoe zij deze rollen ervaren en of uitoefenen. Tot slot beschrijven we de informatiebehoefte van deze groep en welke middelen daarvoor kunnen worden ingezet.

2.1 Achtergrond raadsleden

Ongeveer de helft van de ondervraagde raadsleden is gestart in de huidige periode (2018-2022).

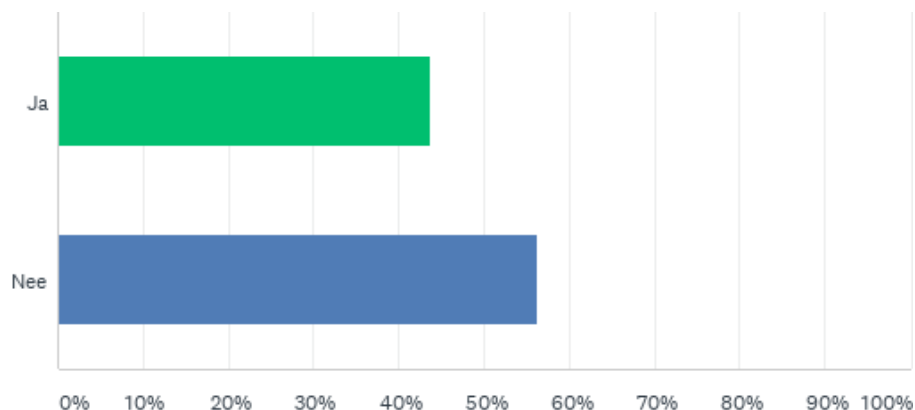
Bijna de helft (46%) is in de huidige periode (2018-2022) begonnen als raadslid, en is dus nu enkele jaren werkzaam als raadslid. Landelijk zijn in deze periode (2018-2022) 42,91% nieuwe raadsleden begonnen. Een derde heeft al meer ervaring opgedaan en was al voor 2014 actief als raadslid. Deze verdeling is vergelijkbaar met de meting in 2015: toen was 41% nieuw.

1. In welke raadsperiode bent u raadslid geworden? (n=425)

Twee op de vijf raadsleden zijn namens hun fractie (44%) woordvoerder 'veiligheid'. Dit aandeel is vergelijkbaar met de vorige meting in 2015.

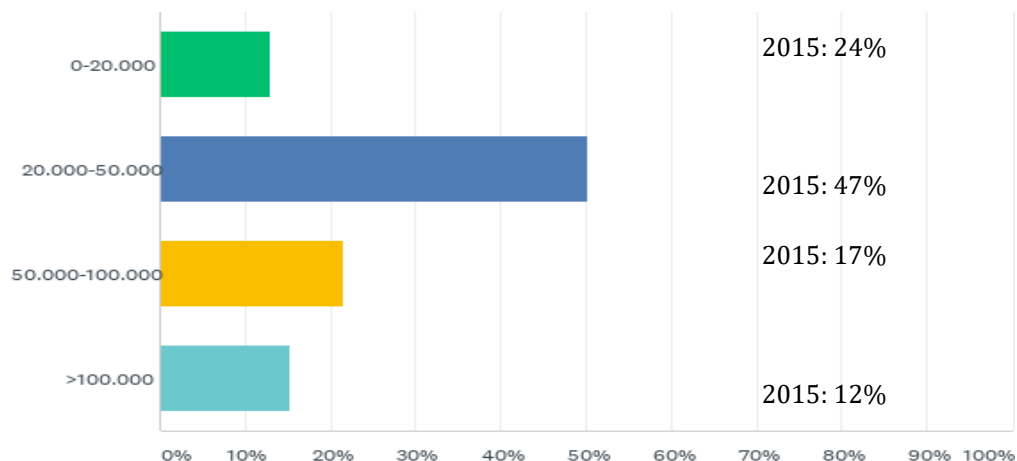
2. Bent u woordvoerder 'veiligheid' namens uw fractie? (n=425)

Aan deze meting hebben minder kleinere gemeenten (tot 20.000 inwoners) deelgenomen vergeleken met 2015.

13% van de raadsleden komt uit een kleine gemeente (tot 20.000). In de meting van 2015 was dit nog 24%. Volgens de laatste indeling van CBS zien we verhoudingsgewijs een ondervertegenwoordiging van de kleine gemeenten in deze enquête en een oververtegenwoordiging van de andere categorieën: met name de categorie 20.000-50.000 inwoners.

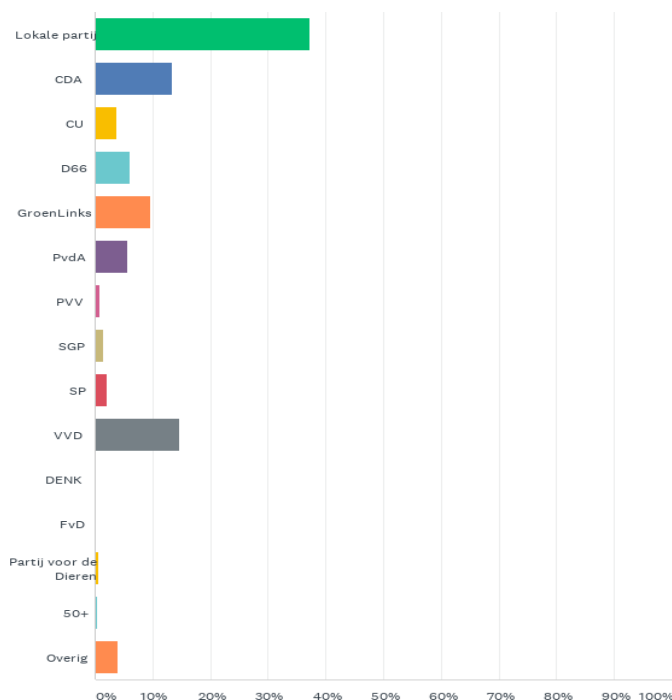
3. Wat is de grootte van uw gemeente? (n=425)

De meeste raadsleden zijn van een lokale partij (37%). Dit is meer dan in 2015 (29%).

VVD en CDA volgen als grootste partijen, net als in 2015. PvdA is minder vertegenwoordigd dan in 2015, terwijl het aandeel deelnemende raadsleden aan de enquête van GroenLinks is verdubbeld ten opzichte van 2015.

4. Namens welke partij zit in u in de gemeenteraad? (n=425)

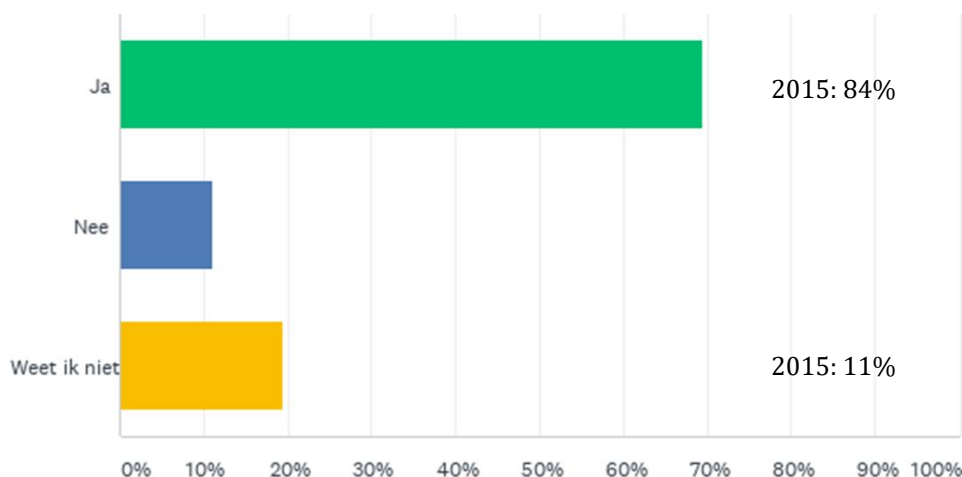

2.2 Kennis en prioriteiten Veiligheidsbeleid

Ten opzichte van 2015 zeggen minder raadsleden een integraal veiligheidsplan in hun gemeente te hebben.

Een ruime meerderheid van de raadsleden zegt dat er een integraal veiligheidsplan (IVP) is vastgesteld in hun gemeente tijdens deze raadsperiode (69%). In de vorige meting in 2015 was het percentage een stuk hoger, namelijk 84%. Ook zegt een groter deel het niet te weten (18% vs. 11%).

5. Is er in uw gemeente een integraal veiligheidsplan (een plan waarin u het veiligheidsbeleid beschrijft voor een bepaalde periode) of gelijksoortig document (plan/nota) vastgesteld tijdens deze raadsperiode? (n=425)

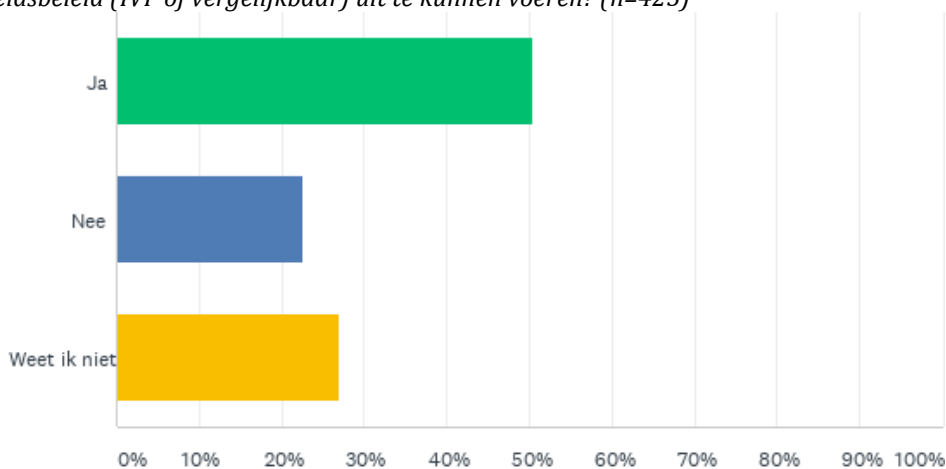
AANWEZIGHEID VAN EEN ACTUEEL IVP NIET ALTIJD BEKEND

Ook uit de interviews kwam naar voren dat raadsleden niet altijd wisten of er een actueel of goedgekeurd IVP was. Soms was er verwarring of het IVP hetzelfde is als het jaarlijkse handhavingsplan. Veel aandacht van de geïnterviewde raadsleden gaat dan ook uit naar handhaving, zo blijkt uit de gesprekken.

De helft van de raadsleden zegt dat de gemeente over voldoende financiële middelen beschikt om het IVP uit te voeren.

In 2021 hebben we voor het eerst de vraag gesteld of de gemeente volgens de raadsleden over voldoende financiële middelen beschikt om het IVP uit te voeren. De helft van de raadsleden (50%) zegt van wel. Bijna een kwart zegt van niet en nog eens een kwart heeft geen idee.

6. Beschikt uw gemeente over voldoende financiële middelen om het beschreven veiligheidsbeleid (IVP of vergelijkbaar) uit te kunnen voeren? (n=425)

RAADSLEDEN WILLEN EEN BETER BEELD HEBBEN WAAR DE FINANCIËLE MIDDELEN TERECHT KOMEN EN MET WELK RESULTAAT

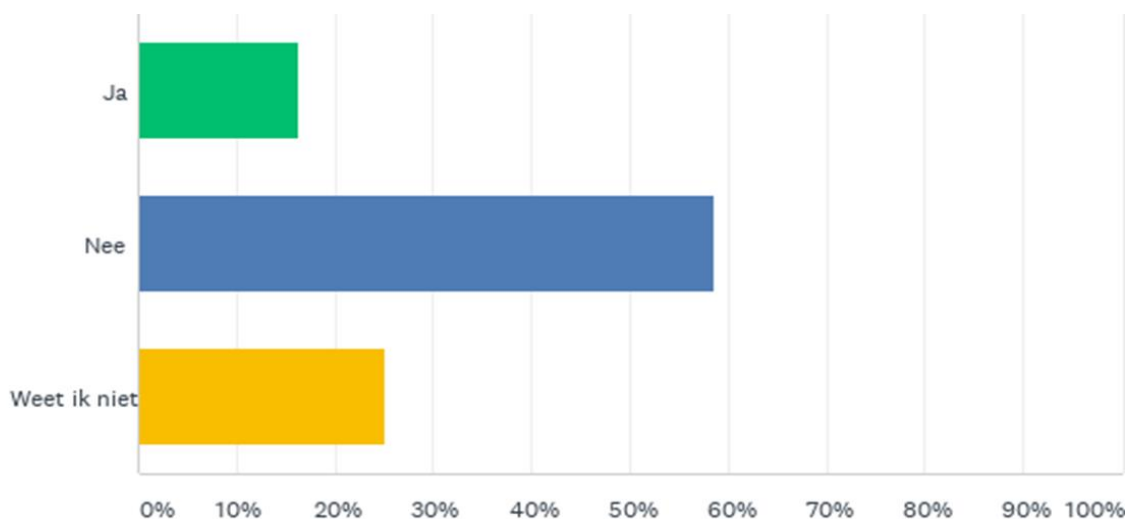
Uit de interviews komt naar voren dat het ene raadslid meer dan het andere gevoel heeft bij de financiële cijfers. Een aantal leden geeft vervolgens aan dat het lastig is om voldoende beeld te krijgen bij onderwerpen waar veel geld in omgaat, zoals het sociale domein. Om te weten hoe dat geld verdeeld wordt, of er voortgang geboekt wordt en of de verwachte resultaten behaald worden, blijkt voor de raadsleden lastig.

Een raadslid geeft verder aan dat er van incidentele gelden gebruikgemaakt is voor de aanpak van ondermijning. Daarmee kan tijdelijk een extra fte projectleiding ingekocht worden, terwijl er structurele aandacht nodig is. Het is dan onduidelijk wat verwacht kan en mag worden van een tijdelijke projectleider en of dat geld uiteindelijk goed besteed is.

Ondanks dat een groot deel van de raadsleden niet volmondig ja kan antwoorden op de vraag of er voldoende financiële middelen zijn, denkt de meerderheid van de raadsleden (59%) dat er volgende raadsperiode *niet* bezuinigd hoeft te worden op het veiligheidsbeleid.

16% denkt dat er bezuinigd moet worden op Veiligheidsbeleid in de komende raadsperiode. Een kwart heeft geen idee. Deze vraag is nieuw in 2021.

7. Is het uw inschatting dat er de volgende raadsperiode op het veiligheidsbeleid in uw gemeente bezuinigd moet worden? (n=425)

'BUDGET LIGT DEELS AL VAST IN MEERJARENAFSPRAKEN'

Tijdens een interview gaf een raadslid de beperking aan dat veel van het gemeentebudget al vastligt in meerjarenafspraken. Zo wordt er per gemeente bijgedragen aan de Veiligheidsregio, aan politie en aan meerdere gemeentelijke regelingen.

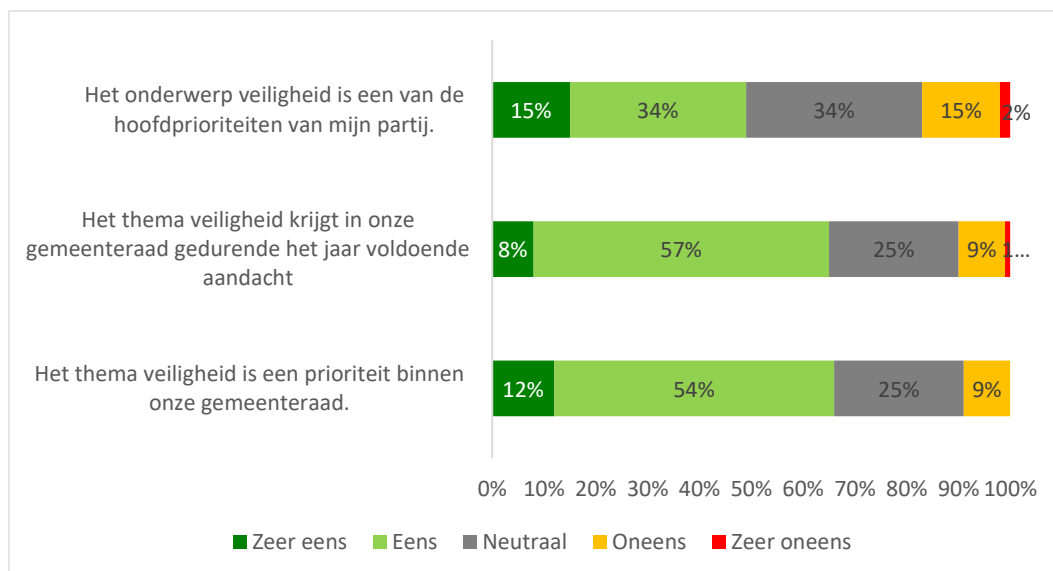
- *'In feite ga je als raadslid slechts over een beperkt percentage van het beschikbare geld. Of dat andere geld goed ingezet wordt en of dat anders zou kunnen, daar hebben we als raad niets over te zeggen'.*
- *'De reden dat raadsleden aangeven beperkte regie te hebben op het veiligheidsbeleid komt wat mij betreft voort uit onder andere de financiële beperkingen, als raad heb je te maken met financiële afspraken die voor langere periode vastliggen'.*

Een ander raadslid geeft aan dat niet alle acties uit het IVP (veel) geld hoeven te kosten, zoals bijvoorbeeld het voorlichting geven op of via scholen.

Twee op de drie raadsleden zegt dat het thema veiligheid een prioriteit is binnen de gemeenteraad en voldoende aandacht krijgt. In 2015 is de stelling iets anders gesteld: het thema veiligheid krijgt in onze gemeente voldoende prioriteit: 76%.

De helft zegt dat het een van de hoofdprioriteiten van de partij is. Dit is gelijk aan 2015.

8. Veiligheid als prioriteit. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen. (n=381)

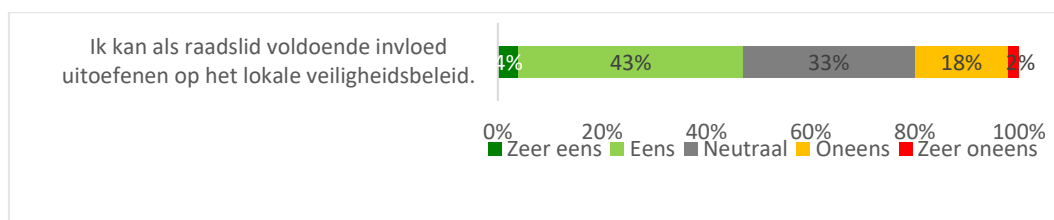
'DE WIJZE WAAROP WE ALS RAAD VERGADEREN OVER VEILIGHEIDSZAKEN ZAL MOETEN VERANDEREN'

In diverse gesprekken komt naar voren dat er meer aandacht dient te komen voor de wijze waarop ondermijningszaken in de raad besproken worden. Het belang (prioriteit) van het veiligheidsbeleid wordt door de meeste interviewpartners gedeeld en gevoeld (in dezelfde verhouding als de enquêteresultaten). De wijze waarop bepaalde veiligheidsdossiers besproken kunnen worden, vraagt wel om een andere aanpak dan voorheen. Niet alle informatie is geschikt als openbaar stuk.

'Durf dan als raad achter gesloten deuren te vergaderen. In bepaalde gevallen kun je aan burgers uitleggen waarom je dat doet. Als deze zaken eenmaal voor de rechter zijn gekomen, dan kun je er over communiceren en er lering uit trekken. Hopelijk heeft de communicatie hierover dan ook een afschrikkend effect, zeker als er door heel het land steeds meer succesverhalen zijn'.

Een op de vijf raadsleden (20%) vindt dat hij als raadslid onvoldoende invloed kan uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid. 33% is hierin neutraal. Dit is gelijk aan 2015.

10. Veiligheid als prioriteit. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen. (n=381)

WAAR HEB JE NU INVLOED OP?

In de verdiepende interviews vroegen we de raadsleden naar een verklaring op de vraag waarom 'slechts' 47% van de raadsleden volmondig aangeeft voldoende invloed te kunnen uitoefenen op het lokale veiligheidsbeleid. Zij gaven aan dat je invloed wel moet betrekken op het werk dat je als raadslid doet, namelijk het signaleren van problemen of het inbrengen van aandachtspunten. Daar kun je invloed op uitoefenen. Op de uitvoering van de taken heb je veel minder invloed.

Ook kwam in meerdere gesprekken naar voren dat de communicatie over de opvolging van die signalen moeizaam verloopt. Onder andere vanwege AVG-wetgeving, maar ook vanwege de lange periode tussen het indienen van signalen/ het bespreken van een rapport en het komen tot een plan van aanpak en de start van de uitvoering. Overleggen door bijvoorbeeld de burgemeester met de driehoek of een andere samenwerkingspartner, kost veel tijd. Dit, terwijl de meeste raadsleden graag zien dat er sneller tot actie overgegaan wordt. (*'Laten we vooral meer doen en minder praten en overleggen'*)

Ook werd aangegeven dat je deze invloed of de poging om invloed uit te oefenen wel naar je toe moet trekken als raadslid. *'Je krijgt het niet zomaar aangeboden'.*

Niet altijd invloed uitoefenen

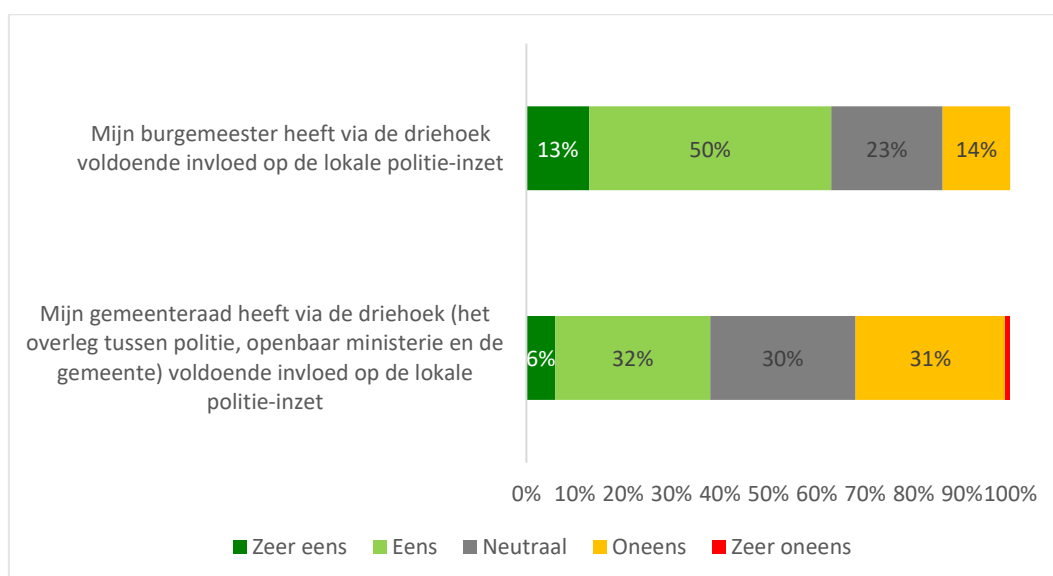
In meerdere gesprekken komt naar voren dat raadsleden ook goed van elkaar moeten weten waar hun eigen belangen liggen. *'Heb je een persoonlijk belang bij een dossier of een keuzemoment, bijvoorbeeld omdat je ondernemer bent bij een voor jou commercieel interessant beleid, dan stem je niet mee. Hier moet van tevoren duidelijkheid in zijn en daar moet je elkaar ook op durven aan te spreken.'*

2.3 Inzet politie en boa's

Een meerderheid (63%) vindt dat de burgemeester voldoende invloed heeft op de lokale politie-inzet. De invloed van de gemeenteraad op de lokale politie-inzet vindt slechts een derde van de raadsleden voldoende. Een derde vindt het onvoldoende en een derde heeft hier geen duidelijke mening over.

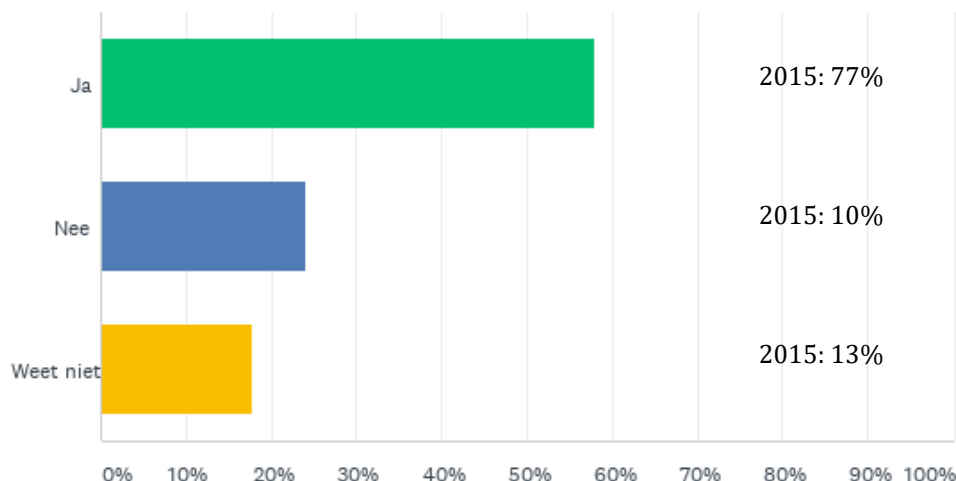
In 2015 waren de cijfers lager (51% voldoende invloed burgemeester, 20% voldoende invloed gemeenteraad). Dit verschil is mogelijk te verklaren doordat kleinere gemeenten hier minder positief over zijn. Omdat er in deze meting minder kleine gemeenten zijn vertegenwoordigd dan in 2015, zou dit het verschil kunnen verklaren.

9. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen. (n=381)

Iets meer dan de helft (58%) zegt dat het regionaal beleidsplan van de politie in de gemeenteraad is besproken. In 2015 was dit een stuk hoger: 77%.

10. Het regionaal beleidsplan van de politie is in onze gemeenteraad besproken (mogelijk in relatie tot het IVP) (n=381)

DE POLITIE IS OP VERZOEK AANWEZIG OP RAADSVERGADERINGEN

Uit vrijwel alle afgenomen interviews komt naar voren dat raadsleden aangeven dat de politie minimaal eenmaal per jaar naar een raadsvergadering komt om te spreken over het thema veiligheid. Soms is dat twee keer per jaar, oplopend tot maandelijks. Daar waar dat afgelopen periode niet gebeurd is, heeft dat wat betreft een raadslid te maken met corona/een mededeling vanuit de raad zelf dat de informatie ook op een andere manier bij de raad terecht kan komen.

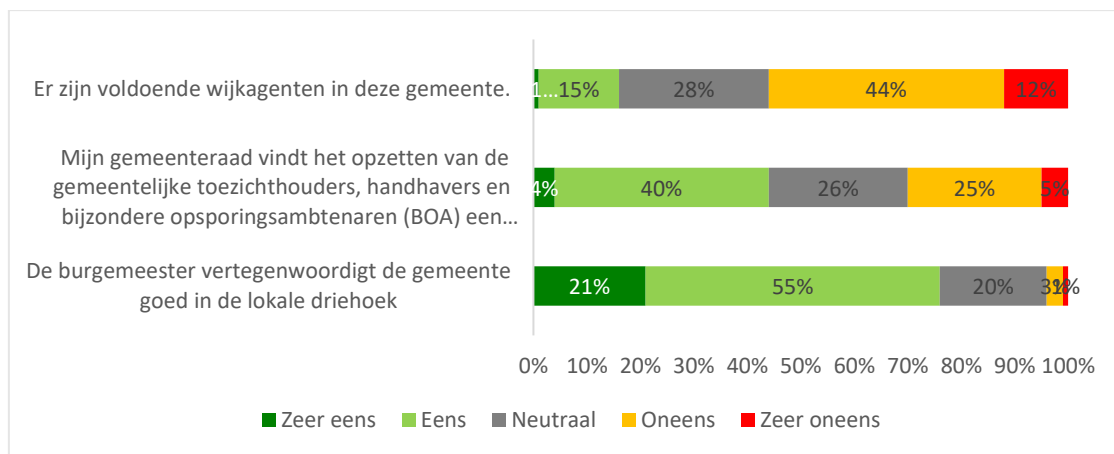
'Zet de jaarlijkse afspraak met politie al wel aan het begin van het jaar in de agenda, dan staat het maar vast'.

Daar waar er sprake is van calamiteiten, is de politie bereid en beschikbaar om vaker de raad te informeren, zo geven de geïnterviewden aan. Ook wordt het RIEC, OM en de regioburgemeester uitgenodigd wanneer de raad bijgepraat wil worden.

Een meerderheid van de raadsleden (56%) vindt dat er onvoldoende wijkagenten in hun gemeente zijn. Dit is meer dan in 2015 (38%). Minder dan de helft vindt het inzetten van gemeentelijke toezichthouders, handhavers en boa's een goed alternatief. Ten opzichte van 2015 is de mening van raadsleden hier wat positiever over geworden. Toen was nog 35% het hiermee oneens ten opzichte van 30% nu.

Over de vertegenwoordiging van de burgemeester in de lokale driehoek is men over het algemeen, net als in 2015, wel tevreden.

11: Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen. (n=381)

'GOEDE HANDHAVING IS EFFECTIEVE PREVENTIE'

Ook uit de afgenomen interviews blijkt dat de raadsleden ervaren dat er te weinig handhavingscapaciteit is. Het kengetal van 1 wijkagent op de 5.000 (de Politiewet 2012) inwoners is bij de geïnterviewden bekend. *'Ook de (wijk)agent die standaard op kantoor zit, wordt bij ons bij het aantal fte opgeteld, terwijl de raad dat meer als een kantoorfunctie ziet dan als agent die een aanspreekpunt is voor de wijk'.*

Raadsleden geven aan dat ze graag zien dat er op veel meer zaken gehandhaafd wordt, zoals scooterrijders die zich de hele straat toe-eigenen, de overlast van de rijen bezoekers aan een coffeeshop in een woonwijk, verkeerd parkeren en bewust onbetaald parkeren, overlastgevende hangjongeren etcetera. Tijdig handhaven en signaleren wordt door raadsleden gezien als een effectief instrument binnen je preventiebeleid. Handhaving van kleine vergrijpen of signaleren van overlast kan in veel gevallen meer en grotere problemen voorkomen.

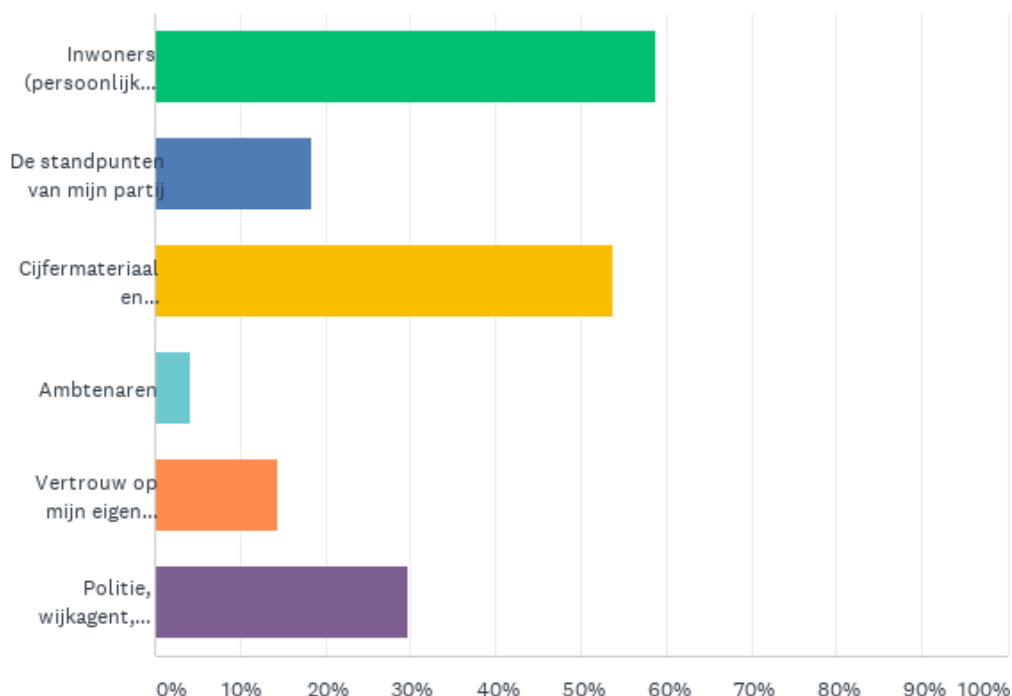
2.4 Volksvertegenwoordigende rol

Op het gebied van meningsvorming rond lokaal veiligheidsbeleid laat men zich, net als in 2015, vooral inspireren door inwoners en cijfermateriaal/onderzoeksgegevens.

Nieuw bij deze stelling was de antwoordcategorie politie, wijkagenten en boa's. Uit dit onderzoek komt naar voren dat een op de drie zegt zich te laten inspireren door deze groep. De vraagstelling was dit keer aangepast, doordat raadsleden gevraagd werd aan te geven door wie of wat zij zich het meeste lieten inspireren. Dit om een volledige opsomming van alle mogelijke bronnen en personen te voorkomen.

12. Op het gebied van meningsvorming rond lokaal veiligheidsbeleid laat ik mij vooral of het meeste inspireren door:

Vink uw voorkeuren aan, maximaal twee opties mogelijk. (n=354)

'DENK ZELF NA OVER DE INFORMATIE (ONDERZOEKSRAPPORTEN) DIE JE ALS RAADSLID AANGEBODEN KRIJGT'

Uit de interviews komt naar voren dat de raadsleden vinden dat hun raad nog wel verder kan professionaliseren. Bijvoorbeeld door elkaar en de ambtenaren aan te spreken op de onderbouwingen van de cijfers of rapporten die zij onder ogen krijgen, de achtergrond van de bron, de omvang van de uitgevoerde onderzoeken etcetera.

'Raadsleden moeten zelf nadenken over de informatie die hun geboden wordt. In combinatie met andere informatie waarover zij beschikken, kunnen ze hun mening vormen. Nog te vaak worden uitkomsten van onderzoeken direct geaccepteerd, terwijl doorvragen als raadslid heel belangrijk is.'

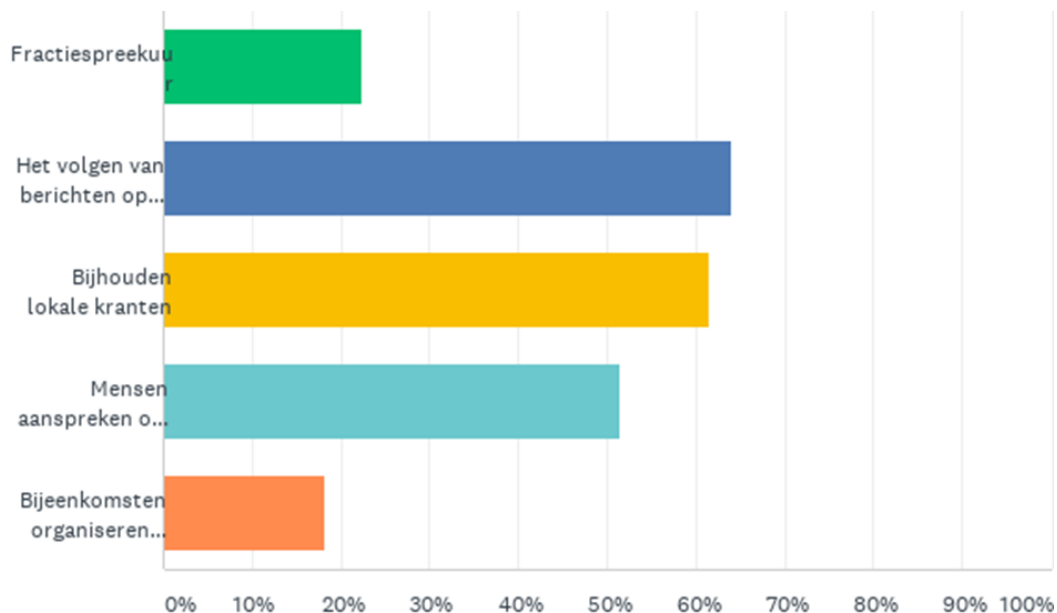
Raadsleden onderhouden contacten met de inwoners als het gaat om lokale veiligheid via social media (64%) en lokale kranten (62%). De helft van de raadsleden zegt mensen op straat te spreken (51%).

Een op de vijf noemt fractiespreekuur (22%) en bijeenkomsten organiseren (18%).

Het gebruik van de lokale krant is flink gedaald ten opzichte van 2015 (was 78%). Social media (toen het volgen van Twitterberichten: 32%) werd in 2015 minder vaak gebruikt.

Raadsleden uit kleinere gemeenten (tot 20.000) hebben vaker direct contact: zij spreken mensen vaker op straat aan en zeggen minder via social media contact te onderhouden. Raadsleden uit grotere gemeenten (50.000+) organiseren vaker bijeenkomsten.

13. Op welke wijze onderhoudt u het contact met de inwoners als het gaat om lokale veiligheid? U mag meerdere antwoorden kiezen. (n=356)

BESPREEK GEDRAGSREGELS BINNEN JE FRACTIE OF RAAD BIJ HET GEBRUIK VAN SOCIAL MEDIA

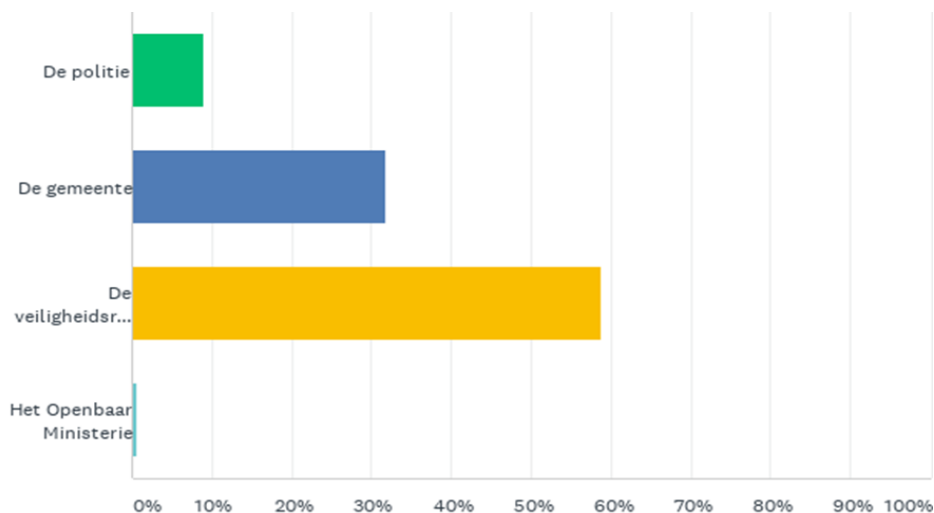
Uit de interviews blijkt dat deze raadsleden in dezelfde mate gebruik maken van social media als de uitkomsten van de enquête weergeven. De raadsleden die geen gebruik maken van deze mediakanalen doen dat bewust om juist zoveel mogelijk tijd vrij te houden om mensen persoonlijk aan te spreken, of omdat de cultuur er binnen de raad en wellicht ook de gemeente (nog) niet naar is. Er wordt binnen de fracties en soms binnen de raden wel gesproken over gedragsregels op social media. Ook de mogelijkheid om melding te maken bij een vertrouwenspersoon of de burgemeester zelf van agressiviteit of intimidatie komt aan de orde.

2.5 Kaderstellende rol

De meerderheid van de raadsleden weet niet dat de regie op het lokale veiligheidsbeleid bij de gemeente ligt.

Net als bij vorige meting, denkt de meerderheid (59%) dat de regie op het lokale veiligheidsbeleid ligt bij de Veiligheidsregio.

14. De regie op het lokale veiligheidsbeleid ligt in mijn gemeente bij...? (n=356)

ONDUIDELIJKHEID OVER HET WOORD REGIE EN DE ROL VAN HET RAADSLID BIJ VEILIGHEIDSBELEID

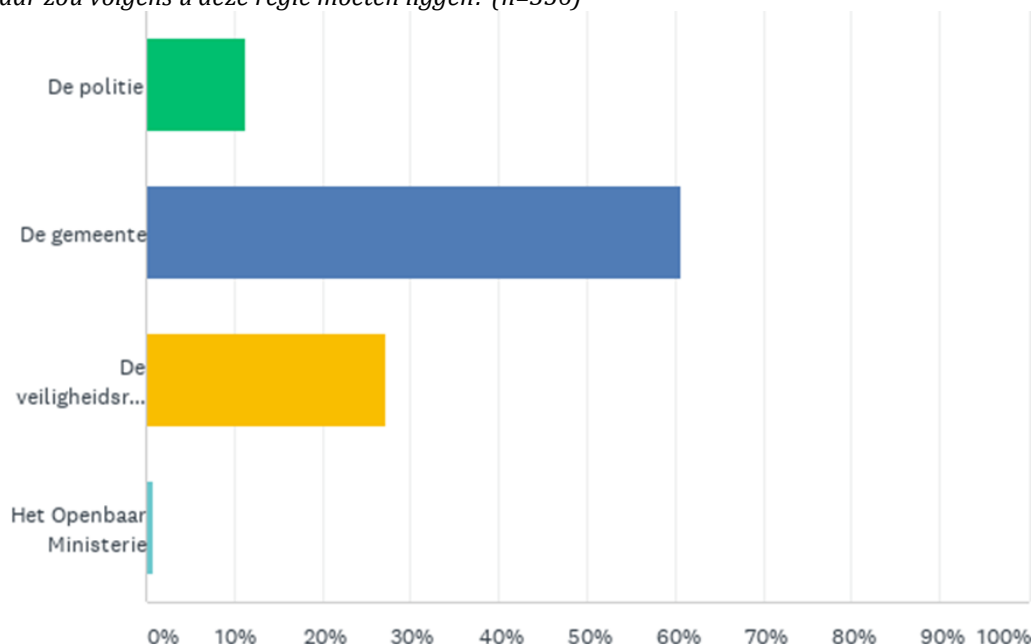
Waar zou de verwarring vandaan kunnen komen? In 2015 dachten de onderzoekers aan de mogelijke 'misleidende' naam: 'Veiligheidsregio' of de hoeveelheid veiligheidstukken die raadsleden ontvangen over en van de Veiligheidsregio? Of wellicht ontbreekt het de raadsleden gewoonweg aan kennis/inzicht over de functie van de Veiligheidsregio.

In de interviews die we dit keer afnamen leek de verwarring vooral te liggen bij het woord 'regie'. Raadsleden vinden dat zij goed werk verrichten als het gaat om het signaleren van problemen en deze benoemen in onder andere de raadsvergadering. Bij het woord 'regie' leggen de geïnterviewden de link met het uitvoeren van acties, het kunnen sturen op uitkomsten en op de hoogte zijn van voortgang en resultaten. Hun invloed daarop ervaren zij als aanmerkelijk minder dan die van de Veiligheidsregio.

Een meerderheid (61%) vindt wel, net als bij de vorige meting, dat het bij de gemeente zou moeten liggen.

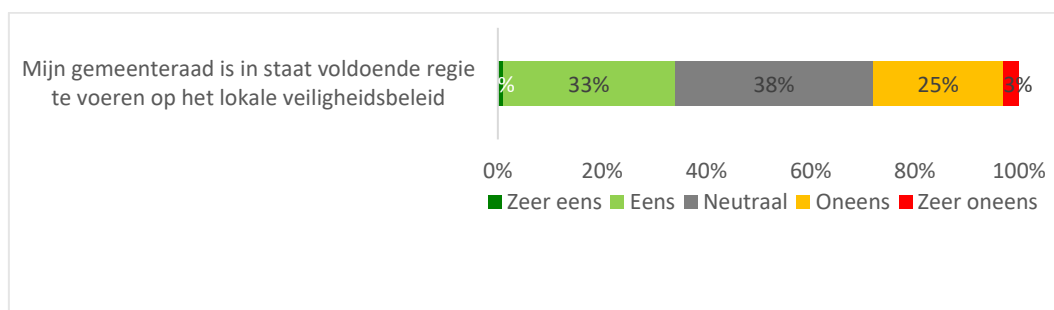
Een kwart (27%) vindt dat het bij de Veiligheidsregio zou moeten liggen. En één op tien bij de politie.

15. Waar zou volgens u deze regie moeten liggen? (n=356)

Slechts een derde (34%) vindt dat de gemeenteraad in staat is voldoende regie te voeren op het lokale veiligheidsbeleid. Dit is gelijk aan 2015.

16. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling. (n=356)

'HET ONTBREEKT DE RAADSLEDEN AAN REGIE OFTEWEL HET KUNNEN STUREN OP RESULTATEN'

Hoe interpreteren de geïnterviewden het percentage van 34% raadsleden die vinden dat hun gemeenteraad voldoende regie heeft op het lokale veiligheidsbeleid? Voor een aantal raadsleden staat regie voor het zorgen dat een probleem aangepakt en opgelost wordt. De raadsleden die wij spraken geven aan dat zij weliswaar een signalerende rol hebben, maar dat zij weinig regie of invloed hebben wat er vervolgens door de ambtenaren en samenwerkingspartners mee gedaan wordt.

Zo worden er voorbeelden genoemd van de jarenlange overlast voor omwonenden bij coffeeshops in een woonwijk, van overlastgevende jongeren in het centrum onder ander door het te hard rondrijden in dure auto's waarvan bekend is dat de eigenaar geen bron

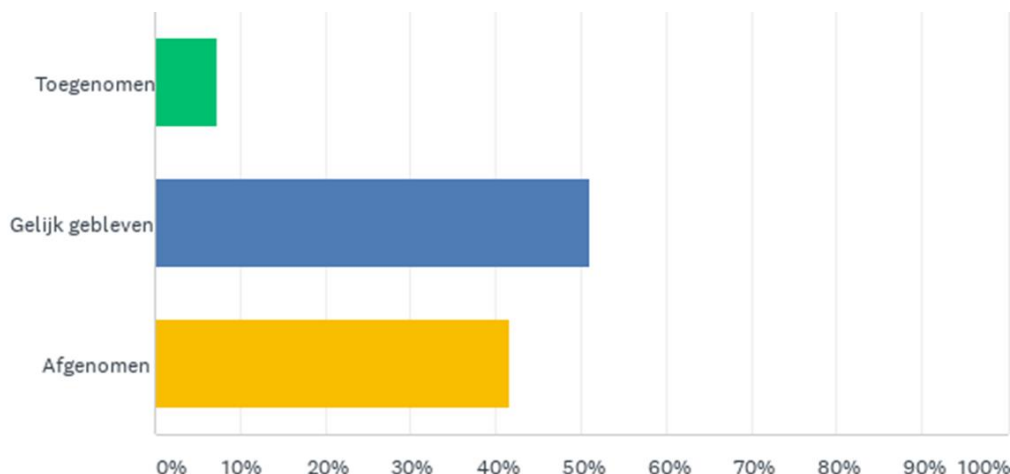
van inkomsten heeft etcetera. Op vragen van bewoners wanneer de situatie aangepakt wordt, kunnen de raadsleden veelal geen antwoord geven.

'Regie zit al gauw in de driehoek, maar iedereen gaat over zijn eigen budget gerelateerd aan eigen prioriteiten, daar schiet de gemeente tekort'.

42% heeft het idee dat de invloed van de gemeenteraad op de veiligheidsregio is afgenomen in de coronaperiode.

Volgens 51% is het gelijk gebleven

18. Sinds de uitbraak van de coronapandemie is de invloed van de gemeenteraad op de veiligheidsregio: (n=356)

'INVLOED VAN DE GEMEENTERAAD OP DE VEILIGHEIDSREGIO WEER ZOALS HET WAS VOOR CORONA'

Uit de interviews kwam naar voren dat de taken die de veiligheidsregio tijdens de coronaperiode uitvoerde inmiddels weer afgeschaald zijn. Op de vraag of er overlap in taken zit, gaven de respondenten aan dat de samenwerking en de invloed vanuit de gemeente op de veiligheidsraad weer is zoals voor de coronaperiode.

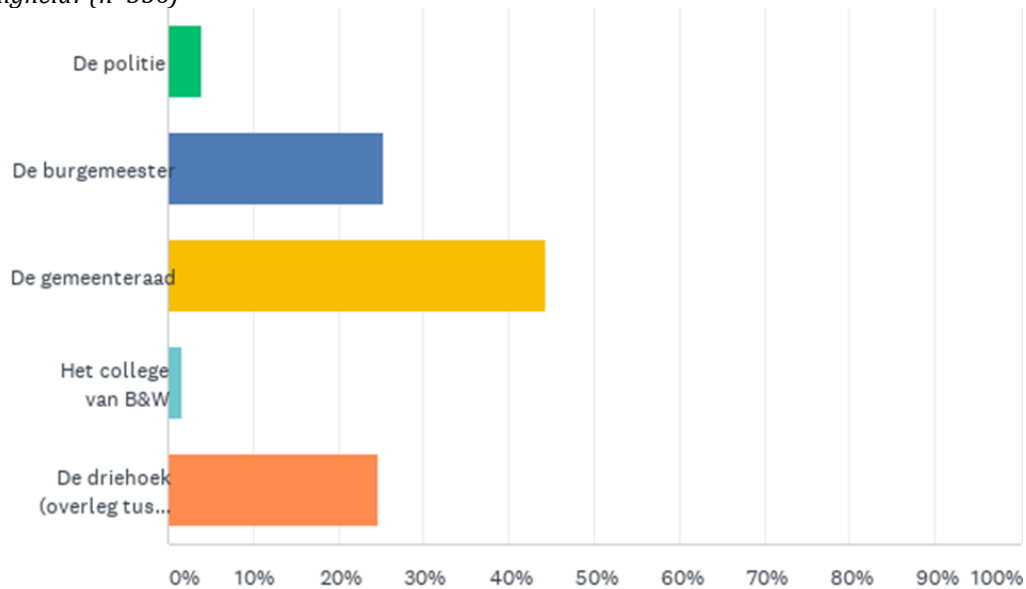
'Wij kunnen nu beter dan voorheen samenwerken met de veiligheidsregio en weten we elkaar sneller te vinden'.

De geïnterviewde raadsleden zijn op dit gebied positiever dan het gemiddelde van raadsleden dat deelnam aan de enquête.

De gemeenteraad is wat betreft de raadsleden verantwoordelijk voor het vaststellen van prioriteiten over de lokale veiligheid.

44% vindt dat gemeenteraad verantwoordelijk is voor het vaststellen van prioriteiten over de lokale veiligheid. Een kwart vindt dat de burgemeester dat moet doen en nog een kwart de 'driehoek'. Dit is ongeveer gelijk aan 2015.

17. Wie is volgens u verantwoordelijk voor het vaststellen van de prioriteiten betreffende lokale veiligheid? (n=356)

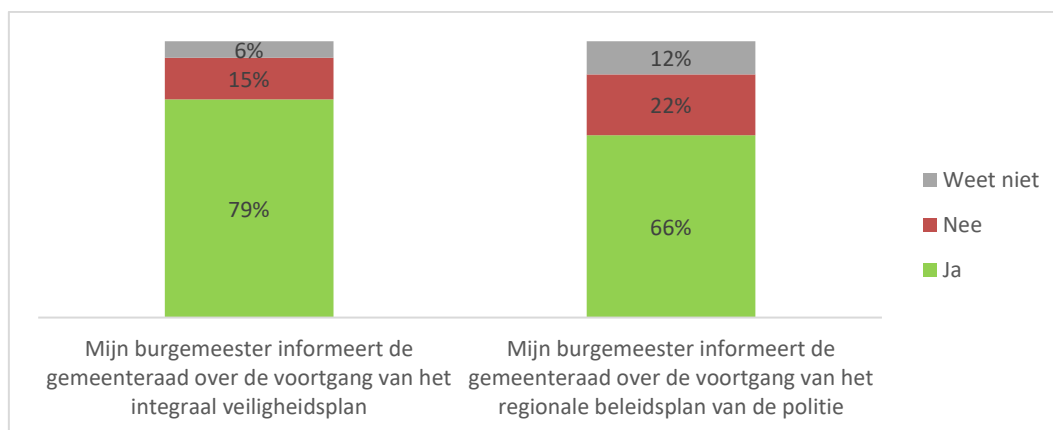

2.6 Controlerende rol

Informatie over de voortgang van het IPV en van het regionale beleidsplan van de politie wordt over het algemeen door de burgemeester met de raad gedeeld.

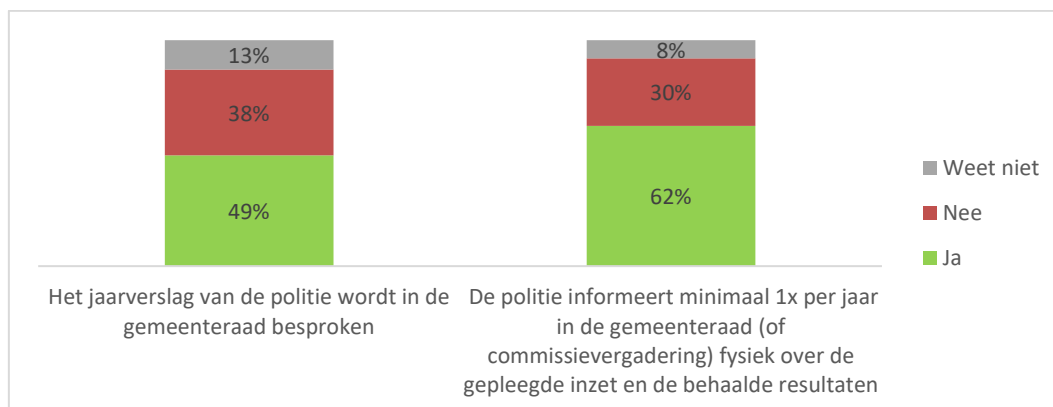
De meeste raadsleden geven aan dat hun burgemeester de gemeenteraad informeert over de voortgang van het integraal veiligheidsplan (79%). Iets minder, maar nog steeds twee derde van de raadsleden zegt dat de burgemeester informeert over de voortgang van het regionale beleidsplan van de politie.

19a. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen: (n=340)

Controle van het jaarverslag van de politie en informatie over de inzet en behaalde resultaten wordt volgens respectievelijk 38% en 30% van de raadsleden niet besproken.

19b. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen: (n=340)

De resultaten zijn niet meer helemaal te vergelijken met 2015, omdat er toen een andere antwoordoptie was gebruikt, namelijk een vijfpuntenschaal. De laatste stelling 'de politie informeert minimaal 1x per jaar fysiek in de gemeenteraad (of commissievergadering) over de gepleegde inzet en de behaalde resultaten' was wel gelijk. Toen gaf 68% een bevestigend antwoord hierop en dus vergelijkbaar met 2021. Het jaarverslag van de politie wordt vaker in kleinere gemeenten besproken dan in grotere.

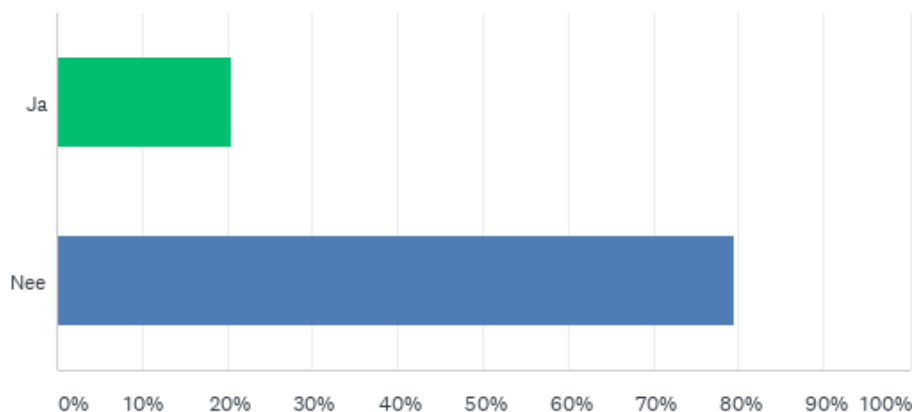
2.7 Veilige Publieke Taak (VPT)

Ambtenaren moeten zonder agressie en geweld hun werk kunnen doen. En onafhankelijk alle belangen kunnen wegen en besluiten kunnen nemen. Dat is de basis van onze democratie. Een veilige werkomgeving is daarbij enorm belangrijk. Daarin weet iedereen waar de grens ligt als het gaat om agressie of geweld. Deze boodschap was de kern van Veilige Publieke Taak. Later werd deze term vervangen door agressievrij werken en momenteel gebruikt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) de term Veilig Publieke Dienstverlening. Omwille van de benchmark houden we VPT aan, zoals we deze term ook gebruikten in het onderzoek van 2015.

In het onderzoek onder raadsleden hebben wij ook gevraagd naar de ervaring met agressie en geweld als het gaat om hun rol als raadslid.

Een op de vijf (21%) raadsleden heeft wel eens verbale agressie ondervonden. Dit is een lichte toename ten opzichte van 2015 (18%).

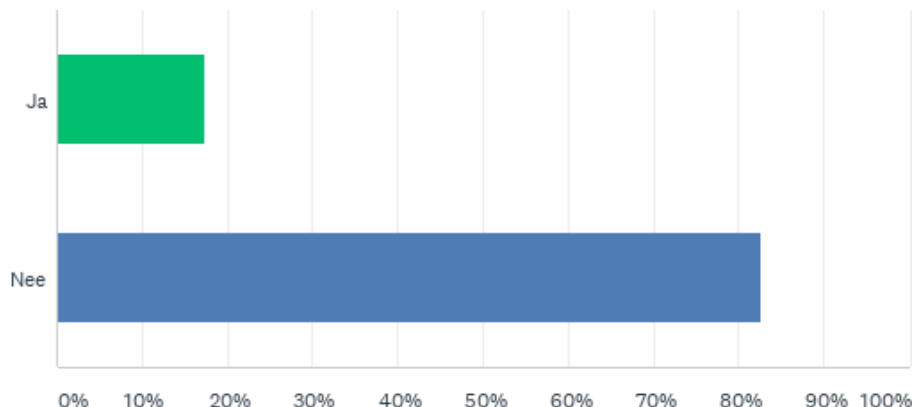
20. Heeft u in de laatste 12 maanden als raadslid wel eens verbale agressie ondervonden (bent u bijvoorbeeld uitgescholden)? (n=340)

Er is eveneens een toename in raadsleden dat te maken heeft gehad met bedreiging of intimidatie in de laatste 12 maanden (17%) (In 2015: 13%).

Uit de enquête blijkt dat de antwoorden van raadsleden die te maken hebben gehad met verbale agressie en intimidatie verhoudingsgewijs verdeeld zijn over gemeenten (qua omvang) en politieke partij.

21: Heeft iemand u in de laatste 12 maanden als raadslid geprobeerd te bedreigen of te intimideren? (Dat kan zowel face-to-face, online (uitingen in social media), per telefoon of per post.) (n=340)

VOORBEELDEN VAN AGRESSIE EN INTIMIDATIE ZIJN ER UITEINDELIJK VOLDOENDE

Opvallend was dat de meeste geïnterviewde raadsleden in eerste instantie aangaven niet direct voorbeelden of eigen ervaringen met VPT te hebben. Wellicht is dat ook de verklaring dat andere onderzoeken aantonen dat aanzienlijk meer namelijk driekwart van de raadsleden te maken heeft met agressie en geweld.

Uit onderzoek* blijkt dat driekwart van de Amsterdamse raadsleden met agressie of intimidatie te maken heeft gehad, een forse meerderheid dus. Een derde van de raadsleden zegt zelfs zich vanwege hun raadswerk wel eens onveilig te voelen.

**Bron: AT5 (Driekwart van de Amsterdamse Raadsleden heeft te maken met agressie) 20 april 2021*

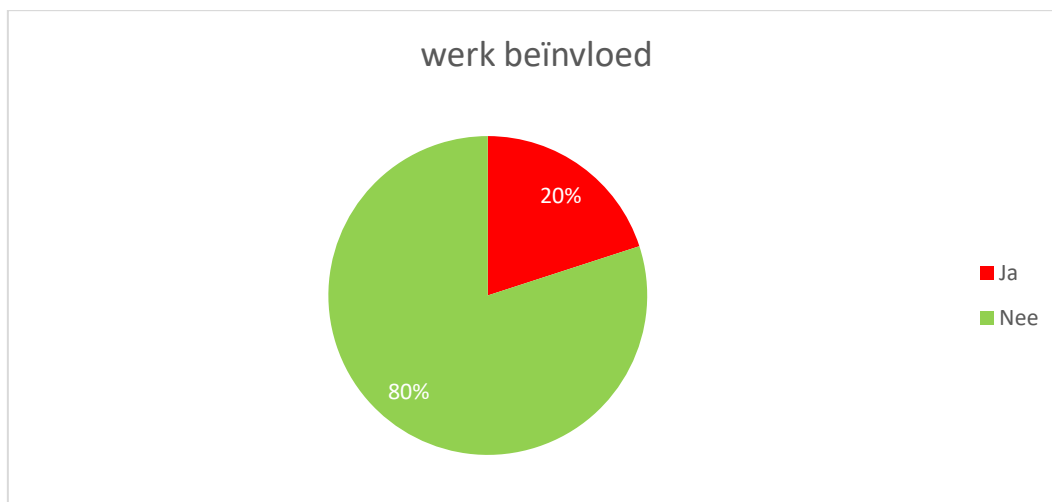
Het is een onderwerp waar soms nog een taboe op zit en waarvan raadsleden in een breder onderzoek zoals deze zich wellicht terughoudend opstellen. Al pratende over dit onderwerp in de interviews kwamen toch steeds meer incidenten naar boven, zoals:

- telefonisch gestalkt worden door een burger
- opwachting van de raadsleden bij het gemeentehuis door een groep boze bewoners
- agressieve toonzetting via de mail
- poging tot omkoping in relatie tot het verkrijgen van een vergunning
- poging tot chantage
- doodsb bedreiging van een wethouder.

Raadsleden geven aan dat ze van een vertrouwenspersoon gebruik kunnen maken of dat ze rechtstreeks de burgemeester informeren over wat ze meemaken. Sommige raadsleden zagen het eerder als 'part of the job'. Ze geven aan zich niet angstig te voelen. Zij durven bewoners rechtstreeks aan te spreken en geven die persoon (boze burger) soms te kennen dat hij zelf fout zit in relatie tot de boosheid of het idee dat er onrechtvaardig gehandeld wordt. Tegelijkertijd geven deze raadsleden ook aan dat zij dit niet ieder raadslid zien doen. Door VPT ziet deze groep nu wel meer het belang in om te melden en om zaken bespreekbaar te maken in de raad.

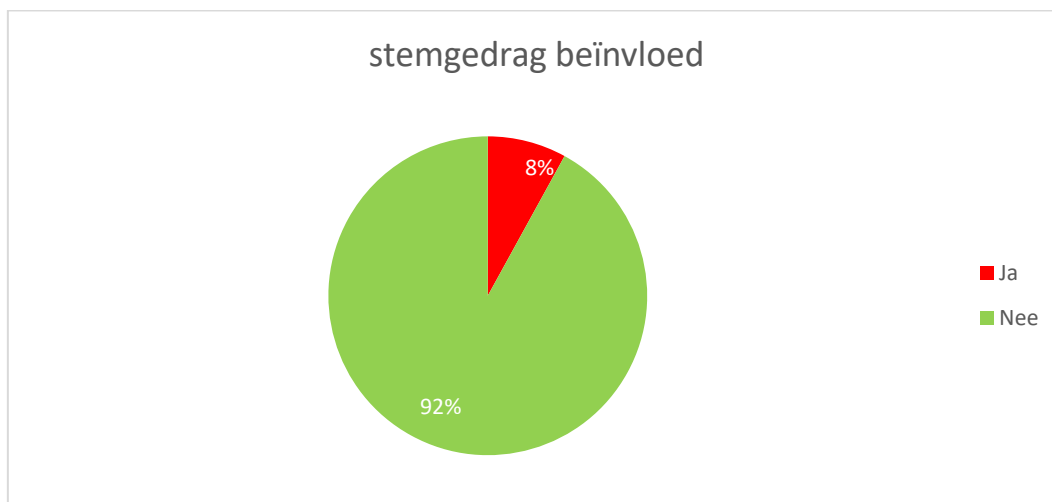
Bij 20% van diegenen die bedreiging of intimidatie heeft ondervonden, heeft dit het werk beïnvloed.

22: Heeft bedreiging of intimidatie uw werk beïnvloed? (n=88)

In een directe persoonlijke vraag zegt 8% van de raadsleden die te maken heeft gehad met agressie, intimidatie of bedreiging dat dit het eigen stemgedrag heeft beïnvloed.

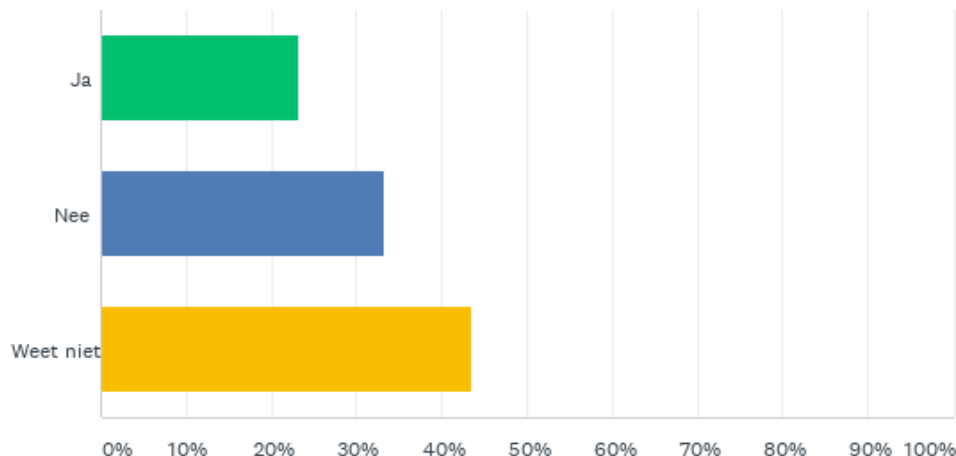
23: Heeft dat ook uw stemgedrag binnen de gemeenteraad beïnvloed? (n=88)

Verbale agressie, bedreiging of intimidatie zijn onderwerpen waar respondenten mogelijk sociaal wenselijk op antwoorden. Zeker als het gaat om de invloed die het heeft op het functioneren of op het stemgedrag. Door te vragen of respondenten denken dat collega-raadsleden hun functioneren of stemgedrag hebben aangepast, kan een indruk gekregen worden van de mate waarin raadsleden over hun collega-raadsleden denken.

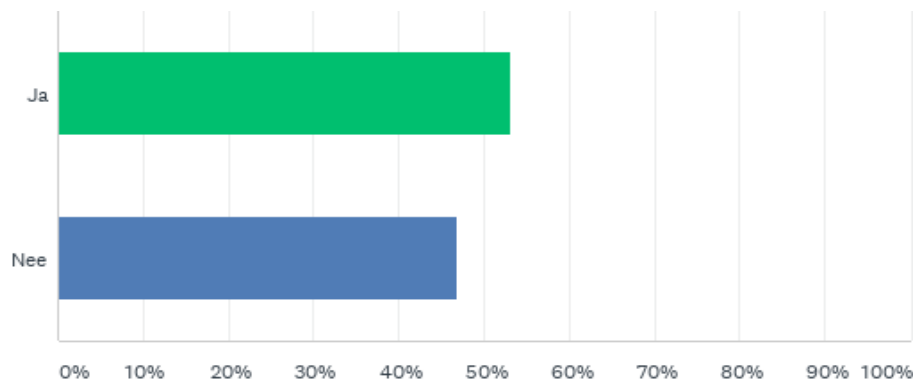
Maar liefst een kwart van de raadsleden denkt dat het stemgedrag of functioneren van collega-raadsleden wel eens is beïnvloed door bedreiging en intimidatie. Dit is gelijk aan 2015.

24. Denkt u dat collega-raadsleden uit uw gemeenteraad wel eens onder invloed van verbale agressie, bedreiging en/of intimidatie hun functioneren of stemgedrag hebben aangepast? (n=340)

Iets meer dan de helft (53%) zegt dat bedreigingen/agressie is besproken in de raad, deze raadsperiode. Dit is een nieuwe vraag in 2021 en kan dus niet vergeleken worden met 2015.

25: Heeft uw raad deze raadsperiode gesproken over het omgaan met bedreigen en agressie? (n=340)

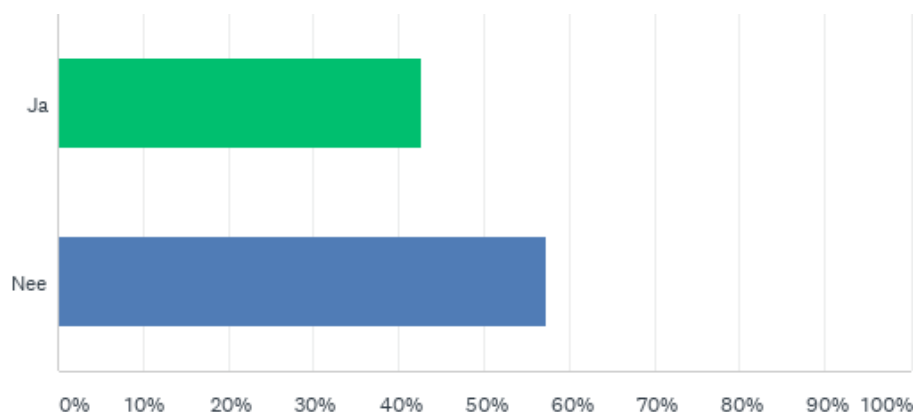
'OOK GEMEENTE MAG BEST VAKER SORRY ZEGGEN'

Uit de interviews komt naar voren dat het goed zou zijn als de gemeente zelf ook sorry zegt voor fouten die zij maakt. Het niet beantwoorden van burgers, het voort laten slepen van bepaalde situaties, een ongelijke behandeling van burgers etcetera maakt dat burgers soms ook terecht kwaad worden op de (lokale) overheid. Agressie en geweld valt niet goed te praten, maar sommige raadsleden kunnen wel begrijpen dat burgers emotioneel en vervolgens boos worden.

'Dan proberen ze om verhaal te halen bij mij als raadslid. Die poging om ergens een luisterend oor te vinden of om stoom af te blazen, begrijp ik wel'.

Vier op de tien raadsleden wil meer tijd en aandacht besteden aan hoe om te gaan met bedreigingen en agressie. Dit is een nieuwe vraag in 2021.

26: Wilt u hier meer tijd en aandacht aan besteden? (n=340)

BELANGRIJK DAT DE RAAD AANDACHT BESTEEDT AAN VPT

Het is wat betreft de geïnterviewden van belang dat de raad stilstaat bij VPT en gedragsnormen met elkaar bespreekt. *‘Collega-raadsleden moeten elkaar informeren over wat er gebeurt en wat ze meemaken. Sommigen hebben een minder uitgesproken mening over bepaalde zaken en hebben er geen idee van dat een ander raadslid geïntimideerd of bedreigd wordt’.*

Er zijn de laatste jaren ook wel verbeteringen doorgevoerd om raadsleden te beschermen. Bijvoorbeeld fysiek tijdens de raadsvergaderingen. *‘Waar vroeger de raadszaal volliep met boze bewoners die een stoel kregen vlak achter ons waardoor je als raadslid niet altijd op je gemak zat, wordt daar nu beter over nagedacht. Denk aan het maximaal aantal stoelen in de zaal, een grotere fysieke afstand tussen het raadslid en de burgers, de mogelijkheid voor beveiliging etcetera.’*

In meerdere gesprekken komt het inwerken van nieuwe raadsleden op dit gebied aan de orde. Minimaal dient in overdrachtsprotocollen de werkwijze rondom VPT te staan en het is ook goed dat het onderwerp eenmaal of vaker per jaar op de agenda van een raadsvergadering staat.

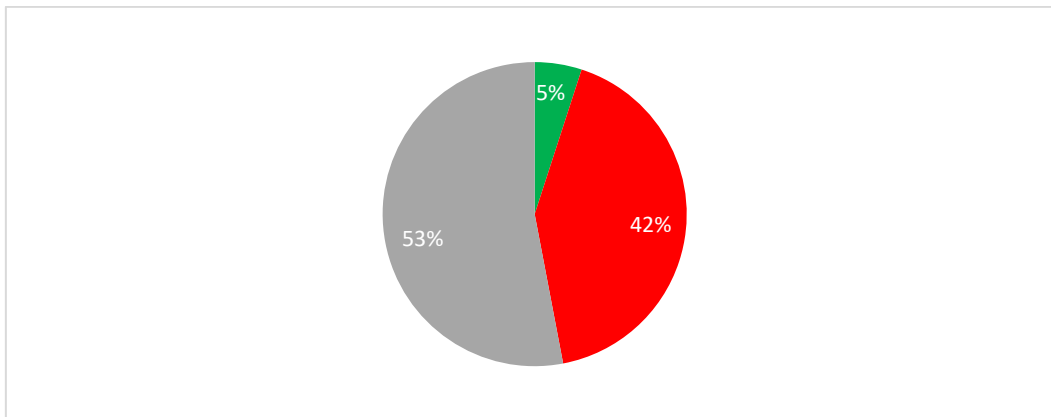
‘Maak dan de voorbeelden en handelingswijze zo concreet mogelijk en praat hier niet in te abstracte termen over, daar kun je als raadslid zo weinig mee’.

Voor 53% van de raadsleden is de CCV-woningscan nog onbekend

De CCV-woningscan is een instrument dat aangeboden wordt om raadsleden in en om de woning beter te beschermen door hun te informeren over goed hang-en-sluitwerk, het gebruik van camera's, het bespreken van gedrag op social media etcetera. Dit in het kader van VPT. Slechts een klein deel (5%) van de raadsleden zegt gebruik te hebben gemaakt van de CCV-woningscan. 53% is hiermee nog onbekend.

18 personen hebben gebruikgemaakt van deze scan. Van de 18 raadsleden zeggen 10 na de scan te hebben gehandeld (maatregelen genomen/alarter geworden). De scan scoort een voldoende.

27. Heeft u gebruikgemaakt van de CCV-woningscan voor raadsleden? (n=340)

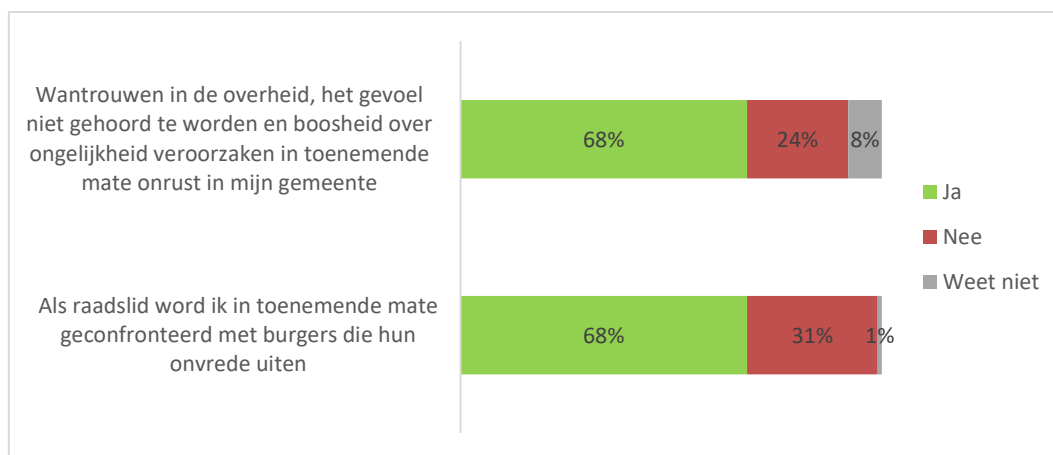
2.8 Maatschappelijke onrust

Dit is een nieuw onderwerp in de vragenlijst van 2021.

Maatschappelijke onrust neemt toe volgens raadsleden en zij worden daar in toenemende mate mee geconfronteerd door burgers.

Een meerderheid (68%) van de raadsleden zegt dat onrust onder burgers toeneemt. Eenzelfde aantal zegt dat de burgers vaker actief hun onvrede bij hun uiten.

30: Geef aan in hoeverre u het eens bent met volgende stellingen (n=329)

'HET GAAT OM ONDERWERPEN DIE ER TOE DOEN'

Thema's die onder meer spelen in dit kader zijn:

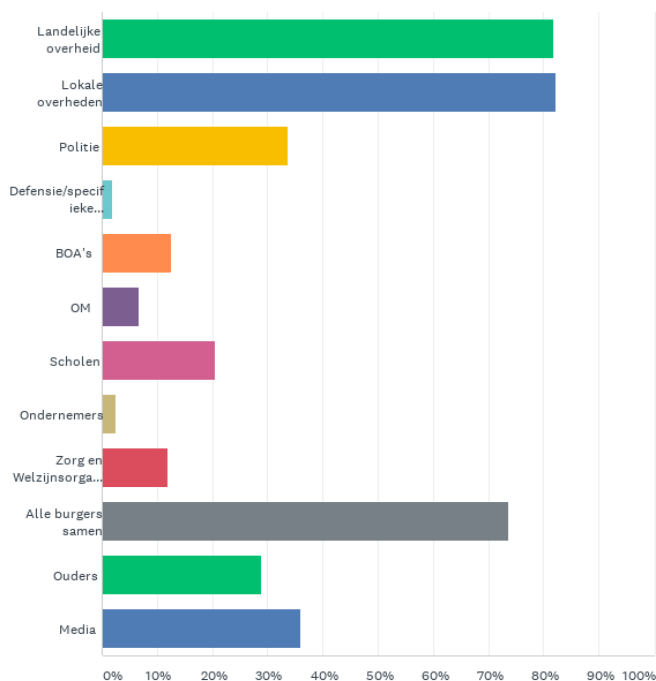
- duurzaamheidsprojecten
- permanente bewoning op een recreatiepark
- de komst van asielzoekerscentra of opvanglocaties
- kostenbesparingen vanuit de gemeente (die bewoners raken)
- de zoektocht naar nieuwe bouwlocaties
- de hoeveelheid toerisme en recreatie ten opzichte van de lokale bevolking.

'Veel onrust wordt ook veroorzaakt door slechte communicatie of door bewoners het idee te geven door de komst van participatietrajecten dat er daadwerkelijk met hun advies aan de slag gegaan wordt, terwijl dit niet zo blijkt te zijn'.

Het tegengaan van maatschappelijke onrust is vooral de verantwoordelijkheid van de landelijke en lokale overheid, vinden de raadsleden. En van alle burgers samen.

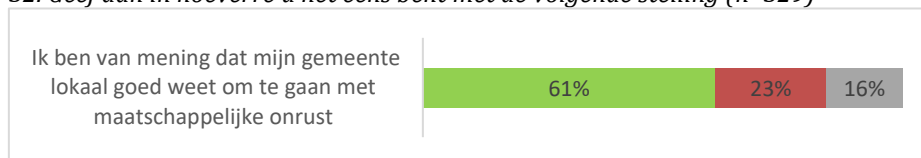
Ongeveer één op de drie vindt dat de politie en de media een belangrijke rol spelen.

31. Het tegengaan van maatschappelijke onrust is vooral een verantwoordelijkheid van:
Maximaal 5 antwoorden mogelijk. (n=326)

Een meerderheid van de raadsleden (61%) vindt dat de gemeente lokaal goed weet om te gaan met maatschappelijk onrust. Een kwart vindt van niet.

32. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stelling (n=329)

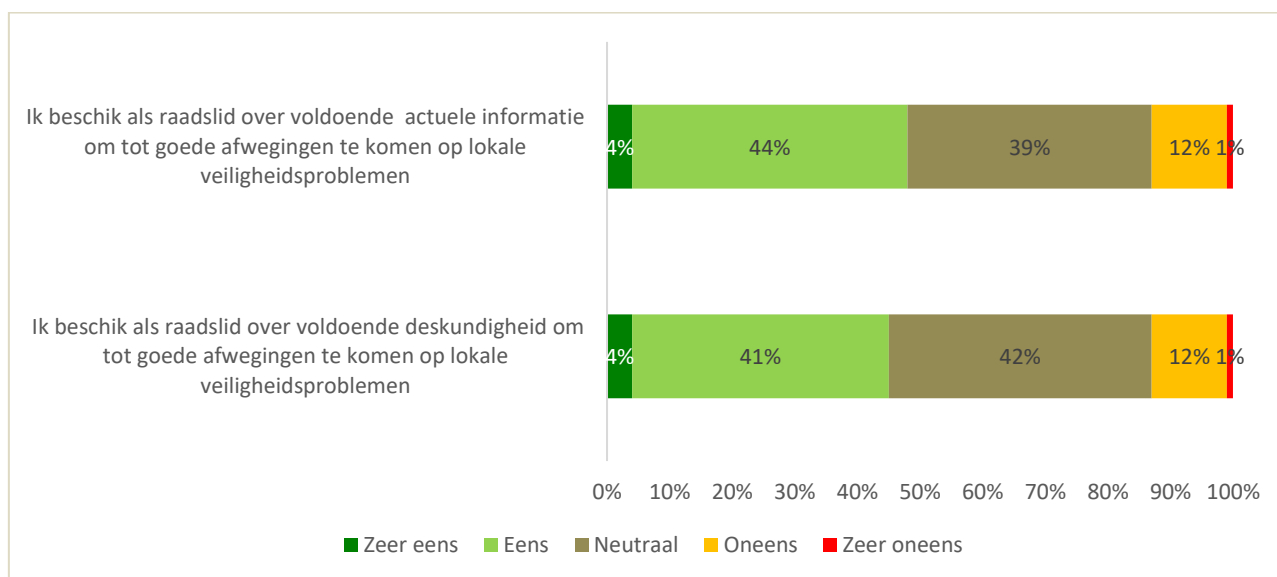

2.9 Informatiebronnen

Nauwelijks de helft van de raadsleden zegt over voldoende actuele informatie en deskundigheid te beschikken om tot goede afwegingen te komen. Opvallend is dat een groot deel hier het antwoord 'neutraal' geeft en dit dus lastig te beantwoorden vindt.

De resultaten zijn vergelijkbaar met die van 2015.

33: Geef aan of u het eens bent met de volgende stellingen: (n=329)

'EEN RAADSLID IS GEEN SPECIALIST EN MOET DAAR OOK NIET NAAR WILLEN STREVEN!'

Een van de geïnterviewden wees erop dat steeds meer raadsleden voelen dat zij specialist moeten worden op alle thema's. *'Raadsleden zijn van de hoofdlijnen. Sommigen verliezen zich steeds meer in de hoeveelheid inhoudelijke stukken'.*

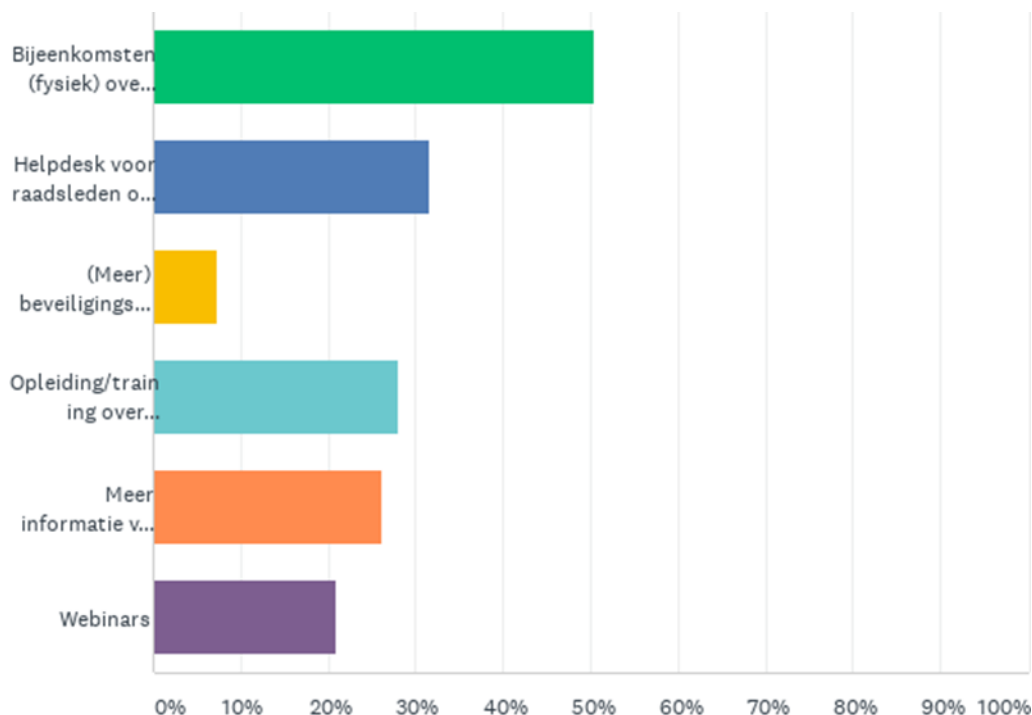
Raadsleden zien ook de verhouding wijzigen ten opzichte van concrete, zichtbare criminaliteit en vandalisme ten opzichte van ondermijningsgerelateerde criminaliteit. Signalen van bewoners over kapotte straatverlichting zijn concreet. *'Wanneer je het echter over ondermijningsgerelateerde onderwerpen hebt, is het veel lastiger om als raadslid over actuele informatie te beschikken. Vanwege privacyredenen, het simpelweg ontbreken van informatie en het nauwelijks kunnen realiseren van heterdaad aanhoudingen'.*

Meer bijeenkomsten over veiligheidsvraagstukken zijn wenselijk (50%) evenals een helpdesk voor vragen van raadsleden op het gebied van veiligheid (32%).

Een kwart van de raadsleden heeft behoefte aan opleidingen/trainingen (28%) en meer informatie via websites (26%). Een vijfde wil graag webinars (21%). Slechts een klein deel (8%) heeft behoefte aan (meer) beveiligingsmaatregelen. Dit is een nieuwe vraag in 2021.

34. Heeft u behoefte aan...

U mag meerdere antwoorden kiezen (n=329)

BIED ONDERWERPEN EN (CURSUS)INFORMATIE VEEL PRAKTISCHER AAN

Een van de raadsleden uit de interviews geeft aan dat ondermijning wordt aangeboden als een te abstract onderwerp.

- *'Horecabedrijven die mogelijk gevoelig zijn voor ondermijning: dat is geen duidelijke boodschap. Dat mag veel concreter. Die voorbeelden zijn er intussen ook, bijvoorbeeld poging tot omkoping van een raadslid in ruil voor een vergunning'.*
- *'Zaken als poging tot omkoping of chantage meld je als raadslid direct bij de burgemeester en dat kun je vervolgens ook bespreken in de raad. Dat maakt het actueel en concreet. In cursussen en bijeenkomsten kan het ook zo concreet gemaakt worden'.*

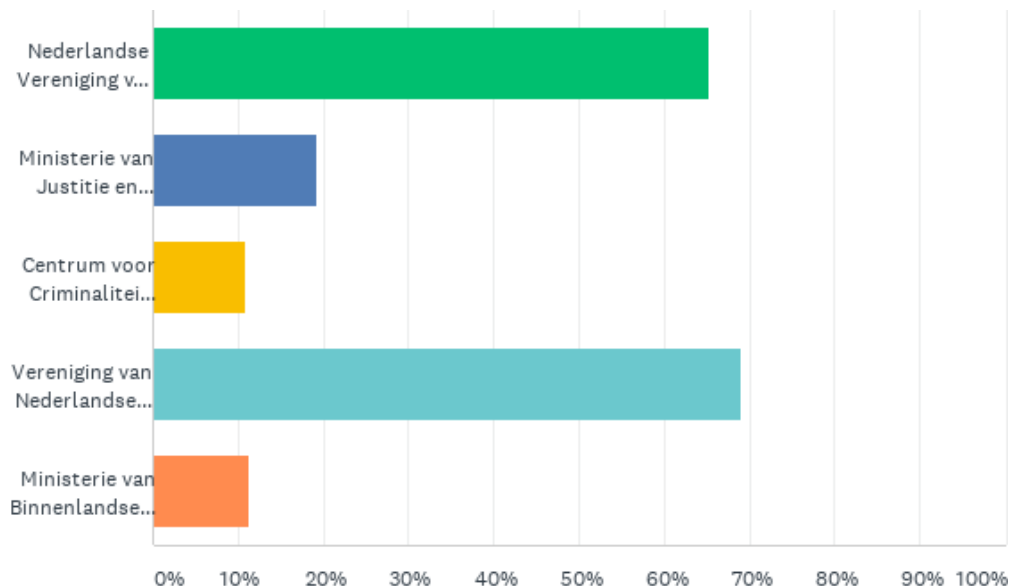
Hierin kan wat betreft enkele geïnterviewden de VNG een rol spelen. Bijvoorbeeld door richtlijnen en kaders te benoemen en onderwerpen als VPT en ondermijning onder de aandacht te brengen.

Men maakt voor de functie als raadslid vooral gebruik van de website van de VNG (69%) en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (65%).

Een op de vijf maakt gebruik van de website van het ministerie van Justitie en Veiligheid (19%). Het CCV en BZK wordt door een op de tien raadsleden gebruikt (beide 11%). Dit is een nieuwe vraag in 2021.

35. Maakt u voor uw functie als raadslid gebruik van een van de volgende websites gerelateerd aan veiligheid?

U mag meerdere antwoorden kiezen (n=329)

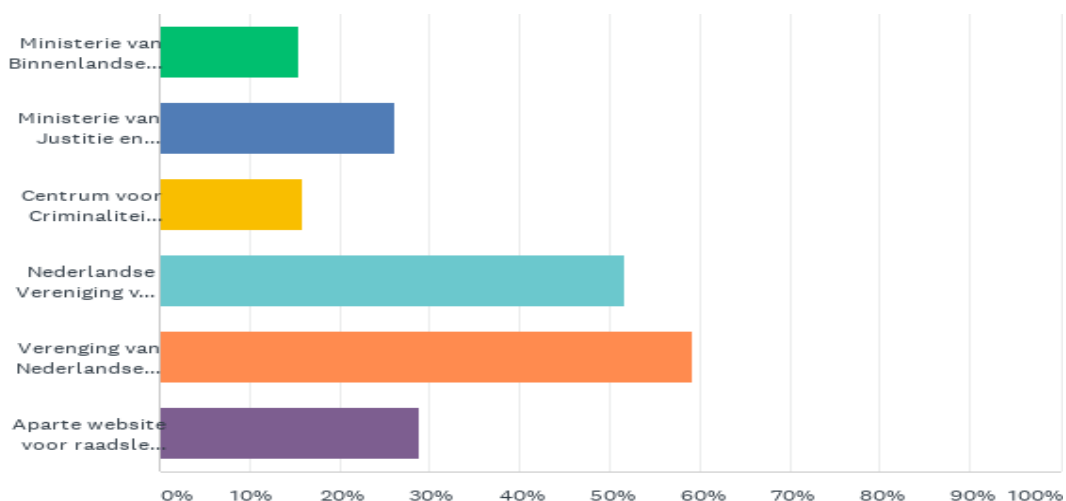

Op de vraag waar men informatie wil vinden, worden ook de website van de VNG (59%) en de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden (52%) het meest genoemd.

29% vindt een aparte website voor raadsleden met informatie over veiligheidsonderwerpen een goed idee. Deze bestaat al, namelijk raadsledenveiligheid.nl. Omdat deze site ophoudt te bestaan is het een aanbeveling om veiligheidsinformatie gericht op deze doelgroep beter te positioneren op de websites van de VNG en Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. Dit is een nieuwe vraag in 2021.

36. Waar wilt u informatie over veiligheidsonderwerpen vinden?

U kunt meerdere antwoorden kiezen (n=329)

Bijlage 1. Antwoorden open vragen/invulvelden uit de enquête

Vraag 7. Is het uw inschatting dat er de volgende raadsperiode op het veiligheidsbeleid in uw gemeente bezuinigd moet worden? Toelichting:

- De complexiteit in taken neemt toe, ook op het gebied van openbare orde, handhaving en veiligheid. Voor een deel hebben we daar grotere ambities dan financiële middelen.
- In september gaan wij van 2 naar 9 boa's. Een grote stap vooruit. Volgende raadsperiode gaan we dit evalueren.
- De volgende periode manifesteerde zich na een fusie tussen drie gemeenten.
- Geen idee wat er binnen de gemeente speelt. Is zaak van de veiligheidsregio lijkt mij...
- Op handhaving, Fumo en ander veiligheidsbeleid is er nog wel genoeg budget.
- Wij hebben een relatief zwaar veiligheidsbeleid, voor een behoorlijk rustige gemeente. Het kan denk ik efficiënter en goedkoper.
- Wordt steeds belangrijker.
- Niet verder dan op dit moment het geval is, maar voldoende financiële middelen zijn nu ook niet beschikbaar.
- Dit onderwerp is niet mijn portefeuille en als eenmansfractie behoort dit niet tot mijn volle aandachtspunten.
- Hangt af van de financiële situatie.
- Toenemende mate handhaving nodig. Meer fte in moeten zetten. Daarvoor onvoldoende middelen uit Den Haag.
- Gemeente failliet.
- Liever niet, er is nog genoeg te doen.
- Budget recht kan altijd leiden tot een keuze om naast bezuinigingen toch te investeren.
- Ook n.a.v. de vorige vraag; er wordt ook gekeken naar het beschikbare budget en op grond daarvan worden keuzes gemaakt. Wat betreft de veiligheid is uitbreiding van budget zeker wenselijk.
- De aandacht voor en preventie van drugsgebruik dient zeker onder de aandacht te blijven, verder is toezicht en handhaving blijvend nodig en hebben we qua grootte van de gemeente toch al geen groot bedrag beschikbaar.
- Er zijn regelmatig tekorten in het huidige tijdsgewricht. En dus moet er bezuinigd worden. Ook op veiligheid; denk aan de inzet van boa's en politie in blauw.
- Onze gemeente maakt deel uit van een veiligheidsregio, in een gemeenschappelijke regeling met andere gemeenten.
- Ik denk het niet, maar per 1 januari fuseert onze gemeente, ik kan niet overzien hoe de raad van de nieuwe gemeente hier tegenaan kijkt.
- Voorkomen is beter dan genezen.
- Veiligheid werkt niet. Politie is onderbezet. Boa's kunnen niet worden ingezet, omdat deze niet gedekt kunnen worden uit de inkomsten van boetes. Die verdwijnen namelijk naar Den Haag. (Wet Mulder WAHV)
- Veiligheid wordt door diverse partijen in de huidige (en toekomstige) raad ondersteund.
- Ik hou me niet bezig met budgetten.

- Er is wel iets aangenomen wat met handhaving en boa's te maken heeft, maar ik weet zo niet of je dat een integraal veiligheidsplan mag noemen. Uit gesprekken met de boa's maak ik op dat zij de indruk hebben dat er veel geld niet zinvol wordt ingezet, dus ja wellicht is het mogelijk te bezuinigen, of het nodig is zou ik moeten onderzoeken.
- Veiligheid van vrouwen en meisjes in de openbare ruimte (safe streets) wordt i.v.m. bezuinigingen naar 2022 (en verder?) verschoven. Veiligheid wordt eng opgevat: criminaliteit zoals inbraken, overvallen, jongerenoverlast.
- Door herverdeling gemeentefonds moet mijn gemeente erg bloeden.
- Als het aan VVD ligt niet!
- Allemaal afhankelijk hoeveel bijdrage er komt vanuit het gemeentefonds.
- Alle gemeentelijke financiën staan bij elke gemeente onder druk, waardoor niets op een optimaal niveau uitgevoerd kan worden.
- We moeten bezuinigen, maar verwachten niet dit op het terrein van veiligheid te gaan doen.
- Veiligheid en ondermijning is een speerpunt.
- De financiële toestand van veel gemeenten is door decentralisaties ver beneden pijl.
- Dat hangt er natuurlijk vanaf hoeveel structurele middelen wij extra krijgen voor het sociaal domein.
- Wij hebben gevraagd wat het meer gaat kosten zodat wij keuzes kunnen maken op handhaving.
- Wij laten dat niet gebeuren.
- We doen al te weinig, dus minder kan echt niet uitgelegd worden naar de inwoners.
- Het hoeft nooit, het is natuurlijk altijd een politieke keuze. Ik vermoed dat er hier niet voor wordt gekozen.
- Eigenlijk zouden we meer willen dan nu beschreven, maar is daar de financiële ruimte niet voor.
- Als er niet snel iets gebeurt aan het gemeentefonds (jeugdzorg, wmo, etc. etc.).
- Onze gemeente maakt deel uit van een ambtelijke fusie.
- Nog niet duidelijk.
- Juist meer nodig.
- We bezuinigen liever op de rest dan dat we interen op veiligheid.
- Sterker nog, de beleidsmedewerker veiligheid staat niet structureel in de begroting!
- Wij hopen op een stadsbestuur dat meer aandacht zal besteden aan veiligheid.
- Wij zijn juist aan het pleiten voor uitbereiding van diverse veiligheidszaken; boa's, een bemiddelingsloket, etc.
- Willen we niet.
- Er is veel te doen m.b.t. veiligheid drugs, etc. etc.
- Absoluut niet!
- Misschien is het er, maar ik heb er nog nooit over gehoord.
- Onze gemeente is een fusiegemeente. Het is dan ook niet duidelijk of de nieuwe gemeenteraad zal gaan bezuinigen.
- Geringe mate.
- Op dit moment zijn er beheersmaatregelen vastgesteld om tekorten op te vangen niet ondenkbaar dat dit ook op het terrein van veiligheid gaat gebeuren.
- Door structureel tekort moeten we bezuinigen. D.m.v. een kerntakendiscussie zal ook veiligheid aan de beurt komen om op te bezuinigen.

- Wat ik mis is de aandacht voor het slachtoffer en de nazorg in het IVP.
- Ik ga daar niet vanuit gezien de problematiek.
- Maar hoop het niet.
- Per definitie mag er niet bezuinigd worden op veiligheid.

Vraag 12. Op het gebied van meningsvorming rond lokaal veiligheidsbeleid laat ik mij vooral of het meeste inspireren door...

Anders, namelijk.

- Daar veiligheid mijn specifieke dossier is, gebruik ik alle informatie die ik kan vinden, maar de meest realistische info krijg je toch vanaf de straat en niet vanuit het gemeentehuis of de krant.
- Wetenschappelijk onderzoek over wat er echt werkt.
- Ervaring met burgers.
- Is in onze kleine gemeente geen hot issue.
- RUD is leidend.
- En de mening van de inwoners. En het cijfermateriaal.
- Met regelmaat een dienst met de boa's meedraaien.
- Ik zie door heel Nederland dat handhaving ongelooflijk slecht is. Ik spreek door heel Nederland een verscheidenheid aan beroepen waar ik trainingen aan geef. Niemand uitgezonderd hekelt het gebrek aan handhaving en de wijze waarop.
- Via buurtpreventie.
- De media.
- Ondernemersverenigingen.
- Cijfers komen altijd achteraf.
- Oud-collega.
- Inwoners en Jeugd- en jongerenwerkers!
- Burgemeester als portefeuillehouder.
- Combinatie van alle bovenstaande punten. Veiligheidsgevoel is niet te meten, maar is zeer belangrijk in de perceptie.

Vraag 15. Waar zou volgens u deze regie moeten liggen?

Anders namelijk.

- De politie weet wat er speelt. De anderen staan te ver van de werkelijkheid.
- Maakt het handelen wel lastiger, te veel schakels. Veiligheidsregio moet een horizontale organisatie worden.
- Politie en gemeente.
- Altijd in gezamenlijkheid.
- Gemeenten in samenspraak met politie en boa's.
- Ik kan er weinig over zeggen, daarvoor zou ik me erin moeten verdiepen.
- Bij gemeente en veiligheidsregio maar in kleiner verband.
- Eigenlijk moeten we terug naar een gemeentepolitie.
- De burgemeester.
- Regie zit al gauw in de driehoek, maar iedereen gaat over zijn eigen budget op gestelde prioriteit daar schiet het gemeentetekort.
- Dat kan van het onderwerp afhangen, bijv. coronamaatregelen is iets anders dan criminaliteit of verwarde mensen.
- En de raad als volksvertegenwoordigers.

Vraag 31. Het tegengaan van maatschappelijke onrust is vooral een verantwoordelijkheid van: Maximaal 5 antwoorden mogelijk.

Anders, namelijk....

- Veiligheid is de verantwoordelijkheid van iedereen. Iedere schakel is onmisbaar.
- Eerlijk en transparant, op die manier kun je vertrouwen terugwinnen. Landelijk speelt de macht een te grote rol.
- In de 1e plaats: Wij zelf als politici. Wij zijn er zelf de hoofdoorzaak van. We jagen onze persoonlijke doelen na, we kijken weg bij problemen die ons niet aanstaan, Kortom, we moeten er zijn voor de mensen die we vertegenwoordigen, en niet voor de doelen van de bestuurders.
- Geen of hoegenaamd geen participatie toepassen geeft veel gedoe. Meest voorkomende uitdrukking, 'de ambtenaren zijn de baas en doen wat ze willen'.
- Ik vind de vraagstelling verkeerd. De toegenomen onrust bespeur ik in gesprekken, maar niet door agressieve reacties of zo. Het tegengaan van maatschappelijke onrust klinkt alsof het onderdrukt moet worden. Dat getuigt niet van het serieus nemen van de mensen. Repressie is een antwoord geen oplossing.
- Meer door de vorming van de huidige coalitie. Alle gevestigde partijen samen tegen onze lokale partij. Wij hebben een groot deel van de 29 zetels en zijn de enige oppositiepartij. Heel ongezond en slecht voor ons dorp.
- Gemeenteraden.
- De media zijn een gedreven partij om sensatie aan te wakkeren en worden steeds geslepen om alles op te kloppen en polarisatie op te roepen.
- Het tegengaan van maatschappelijke onrust is geen doel op zich. Het doel moet zijn ervoor zorgen dat iedereen het goed heeft.
- Lokale vraagstukken taak voor lokale overheid.
- Besluiten worden in Den Haag genomen....
- Toenemende complexiteit van de samenleving.
- Politie en boa's dienen zich in eerste instantie dienstbaar op te stellen naar de burgers toe. Geweld dient zoveel mogelijk vermeden te worden, alleen gebruiken als het niet anders kan.
- Goede uitleg op scholen, bespreken wat er aan de hand is op het niveau van de kinderen. Samen met ouders.

Vraag 32. Ik ben van mening dat mijn gemeente lokaal goed weet om te gaan met maatschappelijke onrust. Toelichting (zowel positief als negatief)

- We zijn in een proces om dit op te bouwen, waarbij ikzelf via mijn partij en zodoende de gehele gemeenteraad de voorvechter ben.
- Er gebeurt hier haast nooit iets. Wat wel gebeurt is dat men de overheid minder vertrouwt.
- Gemeente communiceert onvoldoende en neemt inwoners onvoldoende mee, daardoor ontstaat juist onrust.
- Is niet te voorkomen maar in de (sociale) media zichtbaar zijn en actieve info verstrekken.
- Te weinig inzet mogelijkheden. Dweilen met de kraan open.
- We gaan de straat op en luisteren naar de inwoners.
- Alleen op heel grote signalen wordt gereageerd - politiek te passief.
- Er wordt direct de nodige contacten gelegd.
- Mijn gemeente is niet omgevingsbewust.

- Doe de dingen waar inwoners om gevraagd hebben, ze vragen om te wonen. Een eerste recht. En als allerhande initiatieven geweigerd worden wekt dat ontevredenheid in de hand.
- Steeds benadrukken dat het college met ambtelijk ondersteuning het gelijk aan hun kant hebben. Daardoor veel procesvoering.
- Er verandert niets in de houding tot inwoners.
- Vaak wordt er vooraf over gevoelige beslissingen gemankeerd gecommuniceerd.
- Te weinig inzet van bv boa's om vanuit gemeente een rol te spelen. Te veel handhavende rol.
- Per geval ligt de lat anders.
- Er wordt (en dat is als gemeente ook eigenlijk niet goed mogelijk) te weinig gedaan aan de oorzaken van onrust.
- Maar er is vaak wel wat paniekvoetbal als er een demonstratie o.i.d. wordt aangekondigd.
- Niet als apart onderwerp behandeld.
- Nauwelijks publiekelijk sprake van geweest.
- Er wordt goed gescreend op sociale media of er oproepen tot opstootjes zijn, en die worden door jeugdwerkers en buurtvaders in de kiem gesmoord.
- Burgemeester is actief betrokken en spreekt zich duidelijk uit, ook neutraal over moeilijke zaken
- Er wordt nog veel ad hoc gereageerd.
- Er is te weinig begrip voor andersdenkenden, ofwel gewoon de minderheid. Want anders zou deze niet meer voorkomen.

Vraag 34. Heeft u behoefte aan:

U mag meerdere antwoorden kiezen. (Overig)

- Mijn beeld van raadsleden in het algemeen is dat ze geen kaas hebben gegeten van veiligheid. De rest wordt ze voorgeschoteld door ambtenaren wat ervoor zorgt dat alles blijft zoals het was en er geen vooruitgang geboekt wordt.
- Afgelopen jaar bijeenkomsten gehad vanuit de veiligheidsregio en politie.
- Een RUD dat functioneert.
- Cijfermateriaal in tijd en wijk.
- Meer tijd om mijzelf bij te scholen op dit gebied. Raadsleden hebben het (te) druk met lezen van stukken.
- Up-to-date houden vakkennis en kunde.
- De raad zou meer bewust moeten worden hoe burgers de veiligheid onvoldoende vinden. De raad heeft onvoldoende kennis van o.a. verkeersveiligheid, verkeersborden, CROW etc. etc. In het verkeer word ik regelmatig bedreigd. Ook fysiek, omdat ik mij aan de regels hou.
- Vooral ook succesvolle casuïstiek.
- Voor burgers in het algemeen.
- Burgemeester is zeer alert en informatief. Dat is wat mij betreft genoeg.
- We hebben vooral behoefte aan veel meer agenten. Je kunt blijven praten, maar als we niet genoeg menskracht hebben en capaciteit op alle fronten lossen we niks op.
- Een burgemeester die z'n raadsleden serieus neemt.
- Vooral andere vormen van veiligheid, bijvoorbeeld veiligheid thuis.
- Veiligheid moet als onderwerp wel concurreren met grote vraagstukken als energietransitie, omgevingswet en woningbouw.

- Meer rust, raadswork is veel werk, alles wat georganiseerd wordt kost meer tijd. Geef me een moment om te googelen goed gestructureerde website maar val me niet lastig met nieuwsbrieven en bijeenkomsten.
- Corona heeft geleerd dat informatie scholing prima online kan.

Vraag 35. Maakt u voor uw functie als raadslid gebruik van een van de volgende websites gerelateerd aan veiligheid:

U mag meerdere antwoorden kiezen (overig)

- Ik zoek meestal casusgericht of ik kijk op waarstaatjegemeente.nl voor algemene gegevens.
- Ik maak met name gebruik van mijn persoonlijke netwerk.
- Griffier.
- Werk zelf bij de politie.
- Geen idee waar ik moet zoeken.
- Toetsen van actueel beleid.
- CDA organiseerde een congres over Veiligheid en vanuit Gelderse Academie heb ik eens een congres over Ondermijning bijgewoond; beide bijzonder boeiend!
- Bij een actueel onderwerp zoek ik informatie overal.

Vraag 36. Waar wilt u informatie over veiligheidsonderwerpen vinden?

U kunt meerdere antwoorden kiezen (overig, door raadslid ingevuld)

- Op straat waar het om gaat. Belangrijk is dat ambtenaren worden aangestuurd door de politiek en niet andersom.
- Het hangt ervan af wat ik zoek. Meestal begin ik met een zoekterm en ga ik niet rechtstreeks naar een website.
- Ik zou het toch graag toegespitst zien op de problematiek in onze gemeente. Veiligheidsregio is daarvoor aanspreekpunt.
- Informatie is zinloos als er niet gehandhaafd kan worden.
- Op een aparte website kun je beter vinden waar jouw rol als raadslid begint en waar hij ophoudt.
- Zou het niet weten, als ik een vraag heb, helpt de griffier mij wel verder.
- 1 website voor alle domeinen.
- De VNG spamt raadsleden, voldoende mogelijkheden.
- Vanuit de gemeente zelf.
- Bij een aparte website voor raadsleden zou ik dat inrichten op thema's veiligheid zorg en welzijn, etcetera.
- Ik mis de informatie voor de inwoners die slachtoffer worden binnen mijn gemeente.

Heeft u zelf nog vragen, opmerkingen of suggesties voor ons met betrekking tot de ondersteuning van raadsleden op het gebied van veiligheid?

- Spoor raadsleden aan zelfstandig op zoek te gaan naar het werkelijke straatleven en om ook oncomfortabele personen te spreken om het wereldbeeld van een raadslid te verbeteren naar iets wat alle belevingswerelden samenvoegt. Geen struisvogelpolitiek.
- De criminaliteit zal altijd een stap voor liggen, dat maakt dat er voldoende flexibiliteit moet zijn om hierop in te springen.

- Vragenlijst gaat er vanuit dat veiligheid een actueel item is en raadsleden een veiligheidsrisico lopen. In onze gemeente ervaar ik dit niet. Uiteraard worden er wel eens fietsen gestolen e.d. evenals een hennepkwekerij maar dat is niet een exceptioneel.
- Nee, betrekkelijk rustige gemeente waar ik raadslid ben. Kan mij voorstellen dat in bv de randstad eerder problemen zijn.
- Steun voor omgang met scherpe standpunten in klimaatdiscussie (Zoekgebieden RES, windmolens etc.)
- We kunnen enquêteren wat we willen maar de tekorten op het veiligheidspersoneel zijn fnuikend.
- In mijn raad worden congressen niet bezocht omdat ze zeggen daar geen tijd voor te hebben. Ik zou graag zien dat geadviseerd wordt zich niet verkiesbaar te stellen als men geen tijd heeft of wil besteden aan het bezoeken van congressen waar je kansen liggen om echt iets te veranderen.
- Zorg dat er voldoende budget is om taken naar behoren uit te voeren.
- Nee, ik neig naar het overdreven vinden van de aandacht voor het onderwerp. We wonen in 1 van de veiligste gemeentes van Nederland, dus mensen zijn niks gewend en vinden alles eng (ik chargeer).
- Als raadslid is het belangrijk dat je luistert als een inwoner je aanspreekt. En ook de angel uit het verhaal halen. Belangrijk is dat je openstaat voor de informatie die men je geeft.
- Ik vind het heel goed dat hier veel aandacht voor is, met name in gebieden waar echt sprake is van ondermijning - dit is zéér gevaarlijk. In mijn gebied speelt dit (naar mijn weten) niet.
- Veiligheid en preventie is een overheidstaak, zodat raadsleden zonder schroom en vrij hun taak kunnen uitvoeren.
- Meer inzicht in het dagelijks gebeuren van een politieagent boa etc.
- Geef de raad beslissingsbevoegdheid om prioriteiten te stellen.
- Bepaalde maatregelen moet beter over nagedacht worden voordat het wordt ingevoerd.
- Duidelijk inzichtelijk maken waar de gemeente invloed op heeft qua veiligheid en hoe je als raadslid/gemeenteraad daar invloed op kan hebben.

Bijlage 2. Welke onderwerpen brachten de raadsleden in de interviews naar voren?

Onderstaande een overzicht van onderwerpen waar de geïnterviewde raadsleden aandacht voor vragen. Dit zijn uitspraken die gedaan zijn in tijdens de interviews.

Onzichtbare criminaliteit en te weinig handhaving

- De moeilijkheid om criminelen op heterdaad te betrappen en het verzoek om hierin realistisch te zijn dat dit steeds minder vaak zal voorkomen.
- De verdeling van handhavingscapaciteit op basis van het aantal inwoners van een gemeente, terwijl ook de zwaardere criminelen of criminele families zich bewust in slaapstadjes, kleinere gemeenten vestigen.
- Meer pilots om handhavers sneller te kunnen bewapenen. Onze gemeente zou graag meedoen aan een landelijke pilot voor lasergun voor boa's.
- Te milde straffen (taakstraffen) voor bedreiging van een van onze ambtenaren (herhaaldelijk).

Ondermijning

- Raadsleden die in de raad komen en connecties hebben met de onderwereld.
- We zien een waterbedeffect bij de aanpak van ondermijning. Daar waar wij meer investeren in de aanpak, duikt het in omliggende gemeenten sterker op.
- De aanpak van ondermijning wordt bemoeilijkt door de AVG-wetgeving en het toenemende wantrouwen van burgers in de overheid. Als zowel burgers als professionals uitgaan dat gegevens misbruikt worden, dan kunnen we ook heel veel goeds niet meer doen.
- Initiatieven als Meld een Vermoeden of Meld Misdaad Anoniem zijn goede initiatieven, meer aandacht aangeven.
- Kijk goed naar vergunningen van nieuwe bedrijven. Gaan ze inderdaad in de paardenhandel of in de horeca? Ga als gemeente direct langs, leer ze kennen en zorg dat je als gemeente snel in beeld bent. Criminele organisaties vinden dat op z'n minst vervelend en lastig en kiezen er hopelijk voor zich niet in je gemeente te vestigen.
- Kijk goed aan de voorkant bij nieuwe raadsleden. Voor een wethouder wordt er ruim 10.000 euro uitgetrokken voor een integriteitsonderzoek door een extern bureau. Voor de raadsleden is er geen budget. Dat zou moeten veranderen. Een extern bureau is hierbij noodzakelijk.

Misdaad volledig anoniem melden

- Melden van mogelijke criminaliteit moet volledige anoniem kunnen, tot en met stukken voor het OM aan toe.

Leegstand en onveiligheidsgevoelens

- Te lange leegstand van winkels of woningen (die gesloopt gaan worden) brengt onveiligheidsgevoelens onder bewoners met zich mee. Procedures moeten hiervoor sneller doorlopen kunnen worden.

Aanwezigheid politie

- Verdwijnen van politiebureau heeft onder bepaalde groepen in de gemeente tot een verhoging van onveiligheidsgevoelens geleid.
- De aanrijtijden door politie en brandweer worden in meerdere gemeenten niet gehaald.

Coffeeshops en overlast

- Problemen rondom overlast bij coffeeshops en de beperkte middelen die de burgemeester heeft om deze te laten sluiten of hervestigen.

Beperkte cijfers veiligheid thuis

- Er is te weinig aandacht voor veiligheid achter de voordeur. Goede cijfers ontbreken en gevoelsmatig is het probleem groter dan wat we als raadsleden vanuit professionele partners en hun (beperkte) cijfers vernemen.

Jeugdproblematiek

- Meer focus op de jeugd, de wachttijden in de zorg, het risico dat de jongeren benaderd worden door de verkeerde mensen en in de zware criminaliteit belanden.
- Geweldstoename in gemeenten van jongeren in het uitgaansgebied ten opzichte van de rustige jaren. Speelt dit landelijk, is dit een coronagevolg?
- Schuldenproblematiek van jongeren en de verleiding om uit de schulden te komen door hand- en spandiensten te verrichten binnen het criminele circuit.

Communicatie vanuit overheid

- Communicatie van overheidsbeleid (lokaal) zal beter aangepast moeten worden op de doelgroep. Met name de lager geschoolden missen veel informatie als deze alleen schriftelijk via brieven of de gemeentelijke website gegeven wordt.
- Bewoners die geen reactie krijgen van de gemeente worden op een gegeven moment boze bewoners en kosten dan veel meer tijd en energie.
- Bewoners die niet serieus genomen worden bij een melding, bijvoorbeeld van een inbraak. Dat zorgt voor maatschappelijke (lokale) onrust.

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) is een onafhankelijke stichting die partijen en veiligheidsprofessionals helpt om Nederland veiliger en leefbaarder te maken.

Het CCV is een initiatief van het ministerie van Veiligheid en Justitie, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie, het Verbond van Verzekeraars, werkgeversorganisatie VNO-NCW, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Raad van Korpschefs.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Churchilllaan 11, 3527 GV Utrecht
Postbus 14069, 3508 SC Utrecht

T (030) 751 6700
E info@hetccv.nl
I www.hetccv.nl

